

1000 frt fogadásul!

hogy az egész birodalomban és sok más országban senki sincs, ki miként
Brauswetter János
chronometer- és műrás Szegeden

12 éven át külföldön és a francia Svájc legjobb órágyárában az óraművészet minden titkait magáévá tette, a hozzávaló gépeket beszerzte, és Münchenben az elméleti és gyakorlati vizsgálatot addig meg senki által meg nem közelített eredménnyel letette volna; ki továbbá üzlete 22 évi fonállása óta annyit órákat, és mindezeket, újakat úgy mint javításokat, saját találmány gépek és eszközök segítségével, 40 évi tapasztalás alapján, saját vezetése alatt oly jó állapotba helyezte, és személyesen, a zsebrókat függő vagy fekvő, egyszerűval minden helyzetben és rázkódásokban oly arányosan és pontosan szabályozva adta volna át a t. cz. közönségnek, mint azt ő tette, és jövőben is tenni fogja. Azonfölül tölem minden óra vejeve egy 10 évi, és minden javítás megrendelője 5 évi írásbeli jótállásról szóló iratot kap, használati utasítással együtt.

Hogy a mondottak folytán óráim minden tekintetben a legjelesebbek, legpontosabbak és legutányosabbak, az magától értetődik. Igen gyakran ismétlődött átárendelések és dícsőrelevelek és k. katonai és polgári egyenektől, valamint órásktól, meg fővárosokból is, bizonyítványok, bizonyítékok tömennyel szembe, mik a mondottak igazságát meggyőzték, nékem meggyőzhetők. Segédem nagy száma, kik nálam dolgoztak és tanulnak, ezt szintén bizonyíthatják. Arany- és ezüst órák és léncok a m. kir. ellenőri hivatal által megvizsgáltatva, és minden nemből a legnagyobb és legdiseb választékban kaphatók.

Férfi órák.		Női órák.	
Frt.	Frt.	Frt.	Frt.
Ezüst cyl. óra 4 rubinál	10-12	Ezüst cylinder	13-18
» felpatnánó v. arany sz.	12-13	Arany női órák 4 és 8 rub.	25-30
» arany szegélyvel, felpatnánó	13-14	» női óra, zománcz	31-36
» cylinder óra 8 rub.	15-17	» detto, arany fed.	36-40
» cylinder dupla tokkal	15-17	» detto, zománcz, gyém.	42-48
» kristályüveggel	15-17	» női óra krist. üveggel	42-45
» horg.-óra 15 rub.	16, 18-20	» detto, dupla tokkal 8 rub.	45-48
» horg.-óra dupla tokkal	18, 20-24	» detto, zománcz, gyém.	58-65
» angol horgony-óra kristályüveggel	18, 20-24	» » » krist. üveggel	56-60
» ugyanszok duplatokkal	22-28	» » » dupl. tokkal	45-66
» tábori horgony-óra dupl.	22-28	» detto, zománcz, gyém.	70-80
» horgony rem. fülnél felhuzható krist. üveggel	28-36	Serkentő, órával együtt 7 ft. 8 napos 18, mely gyertyát is gyújt 9 ft.	718 (8-17)
» detto dupla tokkal	35-40	Ezenkívül minden egyéb kívánható óra kapható, úgy munkás-órák is.	
» tábori horgony rem.	38-45		
» Arany horgony-óra 15 rub.	35, 40-44		
» » arany fedéllel 45, 50, 55-60	55-60		
» horgony-óra dupla tokkal	55-60		
» » arany fedéllel 55, 70, 80-100	80-100		
» horgony-óra krist. üveggel	42-44		
» » arany fedéllel	56-75		
» rem. arany fedéllel	75-130		
» detto dupla tokkal	100-180		

Figyelmeztetjük az alulírt kiadó-hivatalban megjelenő
ily című, képekkel díszített, népszerű munkáért.

A MAGYAR SZABADSÁGHARCZ története, 1848-1849.

Egykoru folyóiratok, jelesebb hoi s külföldi munkák, emlékiratok s szemtanúk előadásai nyomán. — 50-60 negydréti íven, 70-80 képpel.

Az egész munka előfizetési ára 3 ft. (Későbbi bolti ára 4 ft.)

Megjelent eddig az I. és VIII. füzet.

Nincs korszak a magyar nemzet történetében, mely az események rohamos fejlődése folytán, melyek nyomokat vágott volna nemzetünk életébe, mint az 1848-1849. diiki véres dráma. A magyar, tömörülve a jogvédelem zászlója alatt, ekkor mutatta meg a világnak, hogy méltó helyet foglal a nemzetek sorában, s gyávan nem fog elcseséni szót. Nagy napok voltak azok s illó, hogy az unokák tisztelőben tartásuk azok!

Most, midőn a saját szabad s nem szegik szórnyát a gondolatoknak — úgy hiszünk, a magyar olvasóközönség kedvesen fogja venni oly munka megjelenését, mely a szabadságharcz híven s népszerűen irt történetét tartalmazandja. Alulírt kiadó ugyanis tapasztalván, hogy a magyar irodalom még nélkülöz oly művet, mely a magyar szabadságharcz történetét népszerű, világos, mindenki által könnyen érthető nyelvezetben adná elő, legközelebb e nemből egy bőterjedelmű és mindamellett igen olcsó munkát fog közrebeosztani, melyre ezennel fölívjuk a nagyközség pártoló figyelmét.

A munka igen csinos kiállításban füzetként fog megjelenni — mintegy 50-60 ívnyi, 4-edrét alakú, terjedelemben, mely egy jó iznos kötetet tesz ki. Hozni fog minden egyes füzet 6-8 s szöveg közé metszett csinos képet. Ezenfölül mellékelve lesznek meg a **csataterképek**, melyek könnyen szemlélhetővé teszik a csaták mikénti lefolyását. Szóval, kiadó mindent elkövet, hogy a munka minél díszeseb s érdekesebb kiadásban jelenjen meg.

Előfizetési ára:

a 10 füzetben megjelenő teljes munkának 3 forint.

Az előfizetési pénzek a kiadóhoz bérmentve intézendők vagy utánvéttel mellett kifizetendők.

Ajánljuk a korszerű művet a közönség pártfogására.
Heckenast Gusztáv, kiadó. **Vargyas Endre**.
Pest, egyetem-utca 4. sz.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomtatott sajtó nyomdájában Pesten 1870 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Mindenkinek különös figyelmébe ajánlatik a Forty orvos-féle általános SEB-TAPASZ,

mely rendkívüli gyógyereje, elválasztó, érlelő s fájdalmat csillapító hatása által leggyorsabb, legbiztos s egyszerűs mind gyökeres gyógyulást eszközöl különömetű bajokban. — Ily bajok a torokgyulladás, légcsőhurut, bőrkés-barnaság, hártágygyik (Croup, angina) mindennemű megsértecs, harapás, szúrás, vágás vagy égés által támadható s e b e k, megforraszások, darázs- vagy méhszúrások, konok-fekélyek, zuzatok (contusiók) — meglepő gyors fájdalomcsillapításul — rögtön ágánatok, gümők, tályogok, pokolvar

(carbunculus pustula maligna), megkeményedések, gonyedések, vérkelecs, minden mirigybetegségek, görvélves fekélyek, fagydagánat, ujféreg, körörméreg, vadhus, tagzsvacs, csontszú, kifecázítás és meggrúdulások, helyi csúsz; továbbá a szülés folytán lábfelekadások, és sebek, fájós fekélyzet vagy már egyes női mell. — Sok nő már csirában volt emlőráktól, — a különben elkerülhetlen életveszélyes sebészi műtétnék megelőzéseül — egyedül ezen jeles septapasz használata által menekült meg. Vegre a testbe teljesen bemélyedt bármiméü szálka, vagy darázs és méhfülánkja csupán ezen tapasztnak rövid idei használata folytán annyira elötnük, hogy azután a testből közönségesen szabad kézzel, sebészi műtet és fájdalom nélkül könnyen kiuzható, mire a seb gyógyulása nemsokára bekövetkezik. Ezen megbeszélhetlen gyógyszer, melynek jelesége legbiztosabb egynék számos kivanatra bármikor felmutatható bizonyítványai által már régen a legfényesebben elismertett — rendkívüli, s legkülönméübb esetekben megpróbált hatásánál és feltűnő sikerüsd eredményeinél fogva, melyek használata által még elavult bajokban is elérte, jól megalapított és elterjedett híret kétségbevonhatlanul igazolja.

A csomagok ára 50 kr. és 1 ft. fr. használati utasítással együtt. Közönségi küldeményező raktár: **Pesten TÖRÖK JOZSEF** gyógyszerész úrnál király-utca 7-ik szám alatt. Továbbá kapható **Pesten: Jozovits M.** a „magyar királyhoz“ címzett kir. udv. és **Scholtz János** a „szentáldomszighoz“ nevezett városi gyógyszerészárán, és Emerez K. a váci-utczában az „arany orozslányhoz“ és az ur-utczában a „két matrozhoz“ címzett üzletében. — Botka és társánál a nagymező-utca 45. sz. a. — **Budan: Pichler Győző** kir. udv. gysz. A Kristinavárosban **Wasschek E.** gyógyszerész és a császfürdői dohánytörsében. — **Bécsben: Plebán F.** Xav. gysz. úrnál (Stock in Eisenplatz) Nr. 1. Dr. Girtler gysz. Freitung 7. sz., dr. Strasky Nándor Kärntnerstrasse 84. sz. a. — **Pragában: Furst J.** — **Grazban: Dr. Grablovitz V.** — **Aradon: Szarka J. nál. — B. Ufalun: Vass Jenő. — Békés-Csában: Biener B. — Debreczenben: dr. Róthschek V. E. — Duná-Földvaron: Náhéra P. — Egerben: Plank Gy. és Schattag J. gyógyszerész. — Eperjesen: Iszpy Gy. — Ersekújvárott: Conlegner J. — Esztergomban: Régl L. — Gyöngyösön: Kocianovich J. — Győrött: Lehner F. — H. Szoboszlón: Beszedes J. — Hajoson: Az ottani m. k. postahivatalnál. — H. M. Vasarhelyen: Oblat L. — Hőgyeszen: özv. Fischer Kr. gysz. — Jolsvan: Maléter Alb. — Kaposvárt: Schröder S. — Kassán: Koregkó A. — Komáromban: Grötschel Zsigmond. — Léván: Boleman Ede. — Makón: Weil M. — Maros-Vasarhelyen: Bucher M. — Miskolczon: Dr. Csáthi Szabó J. — Mohácson: Kreil G. — N. Kanizsán: Wajdits J. — N. Szébenben: Zöhrer J. P. N. — Szombaton: Pantotsek R. — N. Varadon: Huzella M. — Nyír-Bathórón: Száruhá J. Nyiregyházan: Kovács S. — Pakson: Malatinszky S. — Pécsen: Sipőcz J. — Podólinban: Fayx József. — Pozsonyban: Piszatory B. — Rimaszombatan: Hamalár K. — Rozenyon Pösch J. és Hirsch J. N. — Sopronban: Bock Gy. — Selmeczen: Vitkovics János. — Szabadkán: Hofbauer V. — Szatlmáron: Jurászko D. — Sz. Fehérvárott: Braun J. — Sz. Gyárygyán: Neumann F. K. — Szombathelyen: Pillich F. — Temesvárott: Pecher J. E. és Quirny A. gysz. — Técsön: Ágoston Gy. — Ungvárott: Okolcsny J. — Vasvárt: Arady P. és Rossák A. — Verszten: Flam L. — Veszpremben: Ferenczy K. — Zagrabbán: Mitlbach Zs. — Zirczen: Tejfel J.**

Kolozsvárott: BINDER K. gyógyszerésznél. **Brassón: FABICK E.** és **GYÉRTYANFFY J.** és **FIANAL.** Hatszegen: **MATEI B.** gyógyszerésznél. Czeriovitzban: **SCHNIRCH J.** nál. Foraktar Moldvaország néve: **Jassiban: JASSINSKI A.** gyógyszerész. A t. cz. gyógyszerész és kereskedő urak, kik raktárt elvállalni hajlandók lennének, felszólítanak, miszerint e részbeni ajánlataikat ezen gyógyszer készítőjéhez **FORTY LÁSZLÓHOZ** címelve: Budára beküldenü sziveskedjenek, ki megrendeléseket is pontosan teljesít. 643 (2-6)

Vidéki bérmentes levelek általi megrendelések az árnak kétszázpénzesen beklüldése, vagy postai utánvét mellett tüzstét és legpontosabban teletstetnek.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4-ik szám) megjelen-tek és minden hitelés könyvársnál kapható:

A telekkönyvi törvény gyakorlati alkalmazása.

Irta **Fiedler Ignácz.**

A felek és ügykötők használatára.

Második Erdély telekkönyvezésére való tekintettel átdolgozott és bővített kiadás. 1869. (8-rét. VIII. 311 lap). Füzve 2 forint.

Pest, február 20-án 1870.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft. Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg: Egy négyszer hasábozott petit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszor- vagy többeszeri igtatásnál csak 7 krajczárba számíttatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile No. 9. — Bélyeg-díj, külön minden igtatás után 30 ujkrajczár.

Hertelendi Gábor.

A természeti hivatás megértése és kötetése folytán választott pálya tesz nagygya és kitünővé; legkiválóbban tapasztalhatjuk ezt a hadi pályán, melyen nemzetünk a legutóbbi időkig oly tehetségeket és hősöket mutathat fel, kik szerény körből önerők által kiemelkedve magasodtak fel, a magyar névre hirt és dicsőséget árasztandók. Ily belső hivatás sugallata folytán emelkedett hőseink sorába azon férfiu is, kinek arcképzét és életvázlatát itt közöljük.

rában találjuk; azonban nevének hervadhatatlan híret a francia háboruk alatt szerzte. Midőn 1793-ban az Offenbach és Esslingen ellen intézett előnyomulásknál hősiességének első kitünő jelet adta, az Elsassba visszavonuláskor a wendemeimi erdőben sebet kapott, melynek fájdalmait nemcsak a gyógytudomány enyhíté, de az elismerés is, melynek folytán 1794. jan. 15-én őrnagyságra emeltetett. Felgyógyulása után Riese tábornok

héten át szigoru ébersége által az előrsri terhes vezényletnek emberül megfelelt, hanem egyedül az ő belátásának és tapasztalatainak volt az is tulajdonítható, hoy a Maas folyón keresztül a dandárcsapatnak — különösen máj. 29-én Boiselleből Dinant-on keresztül — veszedelmes visszavonulása, az ellenség ellenében sértetlenül megtörténhetett. E siker jutalmául 1797-ben alezredes lön; a cassanói csata pedig (1799. april 27.) a Mária Terézia keresztjét hozá meg később (1801.) számára. Ugyanis, az Ott és Zopf-féle osztályok, melyek a jobb szárnyat képezték, Moreau francia tábornok heves támadásait már alig bírák kiállani; Vaprio az ellenség kezébe esett, és e szárny több császári zászlóalja már a szét-szórás és megsemmisítés pillanatában állott, midőn Hertelendi osztály a zászlóalj oldalán terem, és háromszor egymásután vitézi rohammal támadja meg az ellent, míg végre ezredének még két osztályát vonva magához, a francziák balszárnyának közepére tör, itt is kétszer merényeli támadást, mire azután az ellenfél, erősen teljes rendetlenségbe hozva, meghátrált; egy hatodik támadása pedig egész ezredével teljesen megtöré az ellenség sorát. Hertelendi e hősi támadásainak kétségáz esesett francia lett áldozata, azonkívtl háromszáz fogoly esett kezébe, bevette az ellenség hadifőszállását Insago helységét, az előnyomuló csapatok pedig újra elfoglalták Pozzot és Vapriót. Szóval az osztrák hadsereg jobb szárnyának e fényes diadala, mely egy zászló, tizenkét ágyu, egy vető mósár, hat társzékér és 2800 fogoly kézrekerítésével lett koronázva, — legnagyobb részben a vitéz Hertelendi hőies támadásainak volt köszönhető. Használó vitézséggel harezolt Hertelendi Tre-

HERTELENDI GÁBOR.

Hertelendi Gábor, régi magyar nemes családnak ivadéka, Hertelendi Adám és Csáni Erzsébet fia, — mint maga feljegyzé — 1742-ben, szept. 7-én Vasvármegyében Goszony helységben született. Iskoláit Közseg városában járta, de lelke a katonai pályára vonzá, s szülői tudta és akarata nélkül tizenhét éves korában, — mint maga írja élettrajzi adataiban — „születése helyiből titkon lett eltávozása után katonává lett.“ Esztergomba vetődött a bator fiu és ott 1759. febr. 27-én gróf Kálnoky Antal huszár ezredébe felcsapott közlegénynek.

Itt kezdte Hertelendi azon ismereteket és tudományokat magának megszerezni, melyek választott pályáján előmenetelére nézve okvetlen szükségesek voltak; és kitartó szorgalmával végre elérte, hogy nyolcz évi és három havi közlegénység után 1767. jun. 1-én tisztségre, még pedig ezredesi segédségre emeltetett. Ezzel az út előmenetelére meg volt törve. 1776. máj. 1-én főhadnaggyá, 1783. máj. 21-én pedig másod- és 1787. decz. 16-án főszázadosá lett. Magasra törekvő igyekzeteinek a bekövetkezett török háboru nem sokára tágasb tért nyitott. Már 1789. szept. 16-án a kimpolungi merész vállalatnál a hivatalos hadi jelentésben a kitüntetettek so-

dandaránál Rochefort vidékén az előrsök vezényletével bízák meg, hol alkalmá nyílt belátását e vitézséget a legfényesebben igazolni. Így történt, hogy itt nemcsak több

bia-nál (jun. 17—19.) és Novi-nál (aug. 15.); az előbbi helyen ismét sebet is kapott.

A következő 1800. évi aug. 24-én Hertelendi érdemei méltatásul ezredesnek nevezetett ki, és pedig az újonnan állított Nádor huszár-ezredhez, mely a jász-kunok és hajdu-városok győnyörű magyar fiaiból alakult. Ezen ezred élén, melyre élte végeig büszke volt, Rohan herczeg tábornok dandárába beosztva, vett részt Hertelendi az 1805. évi francia fősereggel Ulmól Csehországba vonulásánál, és harczott Austerlitznél is. 1808. jan. 22-én tábornok és a tisztán innen felkelő nemes sereg dandárnoká lett, míg utóbb a bécsi békekötés után Galicziába rendeltetett. Vége 1814-ben — mint altábornagy nyugalmába helyeztetve, Gyöngyöst választá lakásul, hol 1826. jul. 26-án meghalt és eltemettetett.

Hertelendi nemcsak mint vitéz katona, de mint ember is közkezdességben állott. Arczképét 1808-ban egyenesen a főherczeg Nádoroknál — mint a nádor-huszár ezred tulajdonosának kivánságára — rajzoltatá le, és egy ily példány hátrára írta sajátkezűleg katonai pályája főbb mozzanatait, melyekből valamint az államfő iránti törhetetlen hűsége, egy egyszerű magyar jellemé és a Jász-kun- és Hajdu-kerületek iránti hálás rokonszenve kitűnik. Emlékét fentartja azon lelkes magyar indulás is, mely az ő nevét viseli, s melynek szövege következő:

Hát fiaim, Ti vitéz nevetek
Rabláncokkal váltjátok-e fel?
Őz fejem is ma tehát veletek
Nyert koszoruját vesze-e el?
Nem magyar az, czudar az, ki kivont
Karddal is esdekel és kér párdont.
Rajta tehát velem, a ki vitéz,
A csatán elől lobogó tollamra néz,
Ezerelem vér mezéjén vezetem,
Győzni, vagy halni tanulj seregem!

Tamás, a nagy.

— Nagyon sok ember életrajza, elbeszélés formában. —

Irta KAZÁR EMIL.

(Vége.)

Nagyhatásu volt Tamás ur előadása az északi jéges-tengerről, továbbá egy tenger alatti kaland, melyben korál-halászkok játszottak a főszerepet. A világegyetemről is oly biztosassággal beszélt, mintha szobája bútorait sorolta volna elő.

A csaplár egészen tűzbe jött: „Átkozott világ! — kiáltott keseredett hangon. — Hát mi állhat az ön útján, hogy még sem boldogul. Mennyi tanulmány, mennyi ismeret! És mégis. Barátim, nincs igazság a földön.“

— A sors, a sors! édes barátom! — sohajtott a kitünő férfiú.

— Az emberek, uram, bocsánatot kérek, de az emberek! gonoszabbak vagyunk, mint a vadállatok. Azok feltalálják egymást, aztán vége, de mi örökké kínozzuk egymást, és soha sincs vége.

Mint látható, Tamás urnak valóban sikerült éberen tartani övéiben a jó szellemet. Szükség is volt erre, mert egy délután ablakából megpillantotta az ellenséget, ki a Rudasék házában ablakaira bámult.

Tamás ur meghöként a legnagyobb mértékben, mert visszaemlékezett Rudas ama nyilatkozatára, melyben kijelentette, hogy leányától egyetlen pillanatra sem akar megválni, s ha férjhez fog menni, vejének is vele együtt kell lakni. Ez volt a legnagyobb veszedelem. A zsarnok fejedelmek sem borzadhatnak jobban egy forradalmi

férfi megjelenésén, mint a szegfü-utcai uralkodó.

A további hadi műveletekhez Tamás ur különféle fortélyt használt.

Legelőször is hatalmas védszárnyai alá vette Hosszu Muki, ki senki sem volt más, mint egy fiatal gépész, jóra való és igekező fiatal ember, ki Rudas Málit kísérgette haza a vasárnapi misékről. A jó ég tudja, mért nem szerette a Rudas leány. Tamás ur soha sem mulasztotta el, hogy az apa előtt magasztalólag ne szóljon a fiatal emberről, és ne dicsóitse az ipart; a gépekről pedig allegorice nyilatkozott, a száraz dobogó szívének, luktető ereinek, majd pedig szárnyainak nevezvén, mikor aztán gözmozdonyt értett aláta.

Valóban Hosszu Muki mindinkább barátságosb fogadtatásban részesült Rudaséknál, mert a bálványozott nagyságok szavai nemcsak a közéletben, hanem a családéletben is irányadókul szolgáltak.

A jeles férfinak sikerült az alügyész meggyölötetni a Rudas párral. Ha megjelent, nem fogadták szívesen, s a leányt mindig kiküldték.

Egyébiránt Tamás ur mindig törekedett arra, hogy Rudas urat (ki keményítő-gyáttással foglalkozott) egész lekestől megnyerje, mint az utca legelső házirtokosa. Az ilyen törekvések a kormány-politikában mindig első helyen állanak. És hogy a keményítő-gyárnok fenakadt a horgon, azt láthatjuk.

Egy ízben így szólott Rudas ur a jeles férfiúhoz:

— Gyanum van, hogy ez a fiatal ember megkéri Máli kezét. Tanácsoljon ön, mit tegyek.

— Elhatározó dolog. Fontos dolog. A leány egész boldogsága függ tőle. Uram, szerénytelenség lenne tőlem, ha egy ily nagy horderejű családi ügyekbe avatkozán.

— Nagyon lekötelez, ha tanácsával szolgál.

Tamás ur összefonta karjait, s az ég re nézett, mintha onnan várna sugallatot. Aztán így válaszolt:

— Tekintve, hogy a fiatal ember könyvelmi, és ostoba szerencsése által el van kaptva, én megtagadnám tőle leányom kezét. De itt csak rólam és az én nézetemről van szó.

— Ugy lesz, nem kapja meg a leányt. Tudom, hogy csak pénzére vágyik.

— Ön mondá! — szólott kenetesen Tamás ur.

Gerezd Frigyes csakugyan kossrát kapott, de negyednapra Máli eltűnt a szülői háztól, a következő sorokat hagyva hátra: „Nem élhetek Frigyes nélkül.“ A megütközés és megbotránkozás általános lett a szegfü-utczában. „Rudas Máli megszökött!“ — mondogatták az emberek. „Nem, nem!“ — szólott fenéges komolysággal és leirhatlan szelidséggel Tamás ur, — ő nem szökött meg, hanem az a fiatal ember megszökött. Nem mondtam én előre, hogy Gerezd Frigyes haszonalan ember.“ Mindenki elismerte, hogy a nagy férfiú azt előre megjósolta. Ura volt tehát a helyzetnek, s patriarchális tekintélye növekedett.

Nehány nap mulva Rudasék megtudták, hogy Gerezd Frigyes és Máli egybekeltek. Apa és anya egészen fölhaborodtak, s kijelentették, hogy a leányról semmit sem akarnak többé tudni.

Tamás ur tehát egyelőre megszabadult az uralkodását fenyegető veszélytől, de aggodott, hogy a szülők kibékülnek a fiatal párral, s Gerezd Frigyes a szegfü-utca lakosa lesz. Mig tehát egyrészt mindig szíllandó az ingerültséget Rudasékban, másrészt

a keményítő-gyárnokot a hazai ipar felvirágztása nevében buzdította, hogy iparát szélesítse. Azt remélvén így, hogy a szegfü-utcai Rudas fészek kicsiny lesz a Gerezd-párnak.

E közben egyeb fontos események is történtek, és pedig nem a szegfü-utczában. De hullámai oda kihattak, s a szegfü-utca házain is lehetett olvasni a választó polgárokhoz intézett felhívást, hogy a közelgő képviselőválasztásra irassák be magukat. Ezzel együtt a választási mozgalmak is megkezdődtek.

A szegfü-utcai jeles férfiú kiadta a jelzőt, hogy csak oly jelöltre fognak szavazni, a ki nemcsak a szabadelvű eszmék bajnokja, hanem barátja a népnek is, és ismeri a népet tüzhelyénél, vele tud érezni, s kész érte vért is ontani. A jelöltek közül egy sem felelt meg a szegfü-utcabeli igényeknek.

— Uram, barátaim, szomszédaim, vendégeim, polgárok! — szólott egyszer a „fekete szegfü“ csaplárosa, — nekünk számos vész sebünk van, melyek gyógyítást várnak. Elég lesz, ha egyet elmondok ezekből. De először azt kérdelem: mi a haza? Hanem erre nincs szükös felelni. Azonban ha azt kérdelem, miből áll a haza: a felelet az lesz rá: városokból, falvakból, pusztákból; továbbá lakosságból, vagyisnépből. A nép a fentebbiek szerint feloszlik városi, falusi és pusztai lakosokra. A haza is feloslik városnegyedekre, és utcákra. (Általános tetszés.) Mert polgártársaim, valamint egy bokréta több virágból áll, ugy a haza, s a város is több utcából alakul. (A hasonlatot lelkesült éljenzéssel fogadták.) Ezek folytán világos, hogy minden polgárnak először közvetlen környezetét kell megvizsgálni. Ha ezt teszi mindenki, boldog lesz az egész haza. Tekintsünk először is magunk körül, és mit fogunk látni. Polgártársak, alig fogunk valamit látni, sőt háttározatlan ki merem mondani, hogy semmit sem látunk, mert utcánkban még most sincs gázvilágítás.

Itt a szónok megállt, hogy élvezze a hatást. A hatás rendkívüli. A sajjó seb el volt találva. Egyhangú „ugy van!“ dördült meg, s a szónok stentori hangon felkiáltott: „Legelőször is gázvilágítást akarunk.“

Itt a tanácskozás megszakt, minthogy a szegfü csaplárosa arról értesült, hogy 7 éves fiacskája nagyon beteg lett. Az atya aggodalma tehát a hazafiai gondokat elnyomta. Később kiderült, hogy a gyerkőcz szivarozott, s az okozta bajját, de ez csak reggel történt.

Két nap mulva a „fekete szegfü“ csaplárosa minden vendégét egy hirnap lobogtatásával fogadta. Aztán fölolvastott belőle egy rövid cikket, — mely az általános vélemény szerint — élesen és gunyorosan volt írva s megrázón ecsetelte a szegfü-utca elhagyottságát, hol még most sincs gázvilágítás. A cikkek azzal végződött: „gázvilágítás, jöjjön el a te országod!“ és I. T. betűk voltak alájegyezve. Az egész utca oda volt, hogy a világteremtése óta fennálló sérelmei az ország színe elé terjesztettek.

Es ki tette azt? Mindenki tudta. Izsák Tamás szerényen tiltakozott, de midőn azt mondhatta neki: „ilyen irányba csak önnek lehet a két magyar hazában.“ akkor meghajította ősz fejét.

— Ő az, ő lesz az! — kiáltottak többen, s jelentőségteljes tekinteteket váltottak egymással.

E rövid felkiáltások nem a cikik írójára vonatkoztak többé, hanem a képviselőjelölre. Mert a nép háládatos és könnyen lelkesül, akár a szegfü-utczában, akár pedig máshol. És jó is! Vakon követi a kit szeret, s hajlandó maga fölé emelni.

A szegfü-utczában nem akartak többé tudni semmiféle jelöltről, csak Izsák Tamásról. Zászlókkal és zeneszóval ment egy küldöttég a kitünő férfiúhoz, hogy a jelöltség elvállalására fölkérje. A kitünő férfiú megilletődvé fogadta a küldöttéget, s mikor annak szónoka bevégezte mondókáját, könyei megeredtek.

— Barátim, polgártársaim, — szólta a kitünő férfiú elfojtott hangon, — ez életem legszebb napja. Életem egyedüli szép napja ez barátim. Az önök bizalma csöndes elvonultságomban keresett föl engem. Köszönöm. A polgárok bizalma a legnagyobb megismertetés. Tudom, hogy érdemetlen vagyok rá, de ismerem szívemet, lelkemet, elveimet, melyek semmi mások: mint az önök érdekei. Tudva tehát, hogy én csak a nép érdekében működhetem, azért hazafiai kötelességemnek tartom a bizalmat vissza nem utasítani.

Lelkes ujongás volt a felelet, melyet az utcán összcsozdult tömeg is viszhangozt. Másnap pedig a hirlapok viszhangozták, gúnyosan és kiméretlenül. De ez csak tüzelte a szegfü-utcabeli választókat, s az egész városnegyedét elárasztották falragaszokkal, melyek mind Izsák Tamás nevét hirdették. A lapok sokat gúnyolták a kitünő férfit és partját. Senki sem vette komolyan a dolgot.

Egy hét mulva Izsák Tamás elmondta politikai hitvallását is, melynek minden tétele lexikonokból volt kölcsönözve. A beszéd a hallgatóságot ámulatba ejtette, s ilyen földkiáltásokat lehetett hallani: „Ez a mi emberünk. Pompás adó-reformjai vannak. Csak a nép javát akarja!“ stb.

Tamás urat ily magasra ragadván a hirszárnya, sok gúnyának volt kitéve hivatalában. A kitünő férfiú szerényen viselte magát, és sokszor így kiáltott föl:

— Bolondság az egész. De tehettek-e én róla, hogy némelyeknek bizalma van bennem.

Barmit mondtak neki, minden ellen tiltakozott. „Nem ugyn van. Nem ugyn volt!“ — szokta mondani, s megmaradt ovatos és alázatos állásponjtján. Midőn egyszer nagyon faggatták, így szólott: „Egyébiránt mi lenne abból, ha megválasztanának is egy szegény becsületes embert.“ A mire megjegyezték, hogy lenne-e bátorsága szónokolni a képviselőházban. „Oh dehogy lenne, mit értek én ahhoz.“

A szegfü-utcabelieket semmi kortesfogás el nem tudta tántorítani jelöltjüktől. A lapok gúnyos támadásai csak megerősítették hitüket, hogy Izsák Tamást mindenki félreisméri. Különben a lapokat nyilvánosan elszokták égetni. Az egész utca a pártszenevedyék színhelyévé vált. Ugy tetszett, mintha a halálra is készek lennének.

Elérkezvén a választás napja, mindenki tudta, hogy a szegfü-utcabeli nagyság megvetett ki. E monstrum 90 láb hosszú és 25 láb vastag; mind a két oldalán 30 oldalbordája, ezeknek majd mindenike 25 lábnyi hosszú; három hasa és 30 torka volt; feje 21 láb, kottós farka pedig 15 láb hosszú. Ez aztán furcsa egy állat lehetett!

Mikor ezelőtt 140 évvel Dampier Uj-Hollandiát meglátogatta, olys valamit látott, a parttól nem nagyon messzire, mely szerinte bizonyosan egy négy lábnyi hosszú és emberkar vastagságu vizi kigyó vala; iszonyu teste néhol sárga, fekete-barnás foltokkal, néhol fekete, sárgán pettyezett. 1750-ben egy angol folyóirat (Gentleman's Magazine) egyik elbeszélése szerint, egy halász Linz közelében a Dunába ugrott fürdeni. Jó uszó lévén, gyakran a víz alá merült, de ismét csak felbukkant; egyszer aztán oly sokáig maradt a víz alatt, hogy társai kezdetlök aggódni miatta s hozzá fogtak hallókkal, hogy őt ismét kihalászázzák. Végre megtalálták a mint egyik karjával és egyik lábával egy vén fa gyökere közé volt bonyolulva.

ányával kibékült, Gerezd Frigyes nem lakik ott. Izsák Tamás hatalmát nem fenyegeti semmi.

Hivatalában pontos, szerény, alázatos, de otthon büszke, sőt néha zsarnok is.

Meddig fog tartani uralkodása? Ki ismerne a nagyság utjait!

Nem minden nagyság előzi meg korát. Nagyságokra pedig mégis szükség van.

A hajósok réme.

Annyiszor megijesztették már a világot azokkal a tengeri csodaszörnyekkel, hogy utójára csakugyan hitelt adunk a rólok terjesztett kalandos meséknek. Pedig hát az a jó magyar példabeszéd, hogy: kövte higgy a komának! — sehol sem alkalmazható méltóbb okkal, mint épen a katonák, vadászok és tengerészek elbeszéléseknél. Hja, hiába, a ki messziről jött, annak szabad a vásár a föllentésben — mondja egy másik példabeszéd. E szabadalommal némelyek nemcsak hogy élnek, hanem a legtöbbször vissza is élnek. A régielken még nem csudálkozhattunk annyira, ha sok mindentől elhittok, és elhitettek másokkal is, a mi a természetudományok jelen magaslatánál képtelenségnek bizonyult be; öce kimentti az a homály, mely régebben a természet rejtebb és rejtélyesebb titkain derongott, de ha még ma is akad, még pedig művelt, fölvilágosult ember, ki holmi természetfeletti csoda-teremtényekben hinni képes, az ilyen embert már magunk is csodateremténynek tartjuk.

Különös, hogy a legújabb időkben leginkább csak angol és amerikai tengerészek találkoznak az óceánok rettegett szörnyivel; ök látják, ök őrök néha, és kerülük gyakrabban, a tengeri kigyókat s igen természetes, hogy ök is irták a legtöbbször és legpontosabban e hol képzelt, hol pedig féltremert rómeket. Jelen vázlatunkat is egy ide vonatkozó angol közleményből vettük át.

Hiába esküdöznek a természetűdosok mennyire-földre, hogy tengeri kigyókat niuseenek, a tengerészek csak szólnak nevelik öket, s arra hivatkoznak, a mit mások és ök maguk is önnön szemekkel gyakran láttak. Tudnak is az ilyesmihez azok az otthon ülő szobatudosok! Jöjenek a tengerre, ha van bátorságuk hozzá, majd meglátják ök is. Bizony a tengerészeket nagyon bajos kibékíteni a természetűdosokkal. Ök példákra, szemtanúk állításaira hivatkoznak; tessék azokat megezőfolni. Roppantul haragsznak, ha egyik-másik sasszemű kapitány vagy matröz határozott állítását hihetetlennek vagy plane nevelésének tartják. Ez már mégis csak sok.

Olaus Magnus, ki 350 évvel ezelőtt upsalmi érsek volt, rendütellenül hitt az effélekben. A többek között egy óriás tengeri kigyó ir le, mely 200 láb hosszú és 20 láb vastag, fekete színű, röffös hosszú sörényű és lángoló szemű szörnyeteg volt. „Fejét“ — írja Olaus Magnus — „magasan emelti a hullámok fölébe, mintha egy roppant nagy oszlop lenne s nyakon csip és elnyel minden embert, a kit megláthat.“ Ugyancsak ő egy nagy-ronfős, kéke játszó sárga színű tengeri kigyóról is értekezik, mely azonban hosszúsága dacára sem vastagabb egy kis gyermek karjánál. Ezután még a helyet és időt is pontosan megjelölve, a jámbor érsek azt írja, hogy 1532-ben, augusztus havában a tenger hullámai Britannia partjaira Tinmouth közelében egy roppant nagy szörnyeteg vetettek ki. E monstrum 90 láb hosszú és 25 láb vastag; mind a két oldalán 30 oldalbordája, ezeknek majd mindenike 25 lábnyi hosszú; három hasa és 30 torka volt; feje 21 láb, kottós farka pedig 15 láb hosszú. Ez aztán furcsa egy állat lehetett!

Mikor ezelőtt 140 évvel Dampier Uj-Hollandiát meglátogatta, olys valamit látott, a parttól nem nagyon messzire, mely szerinte bizonyosan egy négy lábnyi hosszú és emberkar vastagságu vizi kigyó vala; iszonyu teste néhol sárga, fekete-barnás foltokkal, néhol fekete, sárgán pettyezett. 1750-ben egy angol folyóirat (Gentleman's Magazine) egyik elbeszélése szerint, egy halász Linz közelében a Dunába ugrott fürdeni. Jó uszó lévén, gyakran a víz alá merült, de ismét csak felbukkant; egyszer aztán oly sokáig maradt a víz alatt, hogy társai kezdetlök aggódni miatta s hozzá fogtak hallókkal, hogy őt ismét kihalászázzák. Végre megtalálták a mint egyik karjával és egyik lábával egy vén fa gyökere közé volt bonyolulva.

Mikor pedig testét kiakarták szabadítani a fa ágobgas gyökerei közül, „egy borzasztó nagyságu és kinézésű kigyót vettek észre a szerencsétlen áldozat bal melléhez tapadva, melytől ugy megjeltek, hogy azzal elkiláltották magukat. Erre aztán a szörnyeteg elereszté zúskmányát s iszonyatos módon sziszegve a víz alá merült.“ Mindezekből csak az a tanúság, hogy Buda-Pest szép hőlyői, kik annyira szeretnek nyaranként a Dunában fürdeni, ezentul jobban vigyázzanak magukra, mert ime a Dunában is van „kigyó“, nemcsak a paradicsomban, s még pedig a mi föbb — plane „tengeri kigyó.“

Péron a mult század végén tett uj-hollandiai utazásában oly komolyan beszélt a tengeri kigyókról, mint valami természetűdos. Ezek a szárazföldi kigyóktól — szerinte — leginkább farkuk által, mely lapos és evező-alaku s különösen pedig keskenyebb testök által különböznek, mely az angolnához hasonlít és alant majdnem horogban végződik. Igen különböző s gyakran szerföltt ragyogó színűek; némelyek csak egyszerűen szürkék, sárgák, zöldek vagy kékesek, másokon ellenben kék, fehér, vörös, zöld, fekete stb. színű gyűrűk látszanak. Némelyeken kisebb-nagyobb rendszerességgel elhelyezett nagy foltok vannak, míg másokat ismét a testen igen csinosan elhintett apró pontocskák tüntetnek ki stb. Péron szerint e titokszertű teremtmények, bármiféle állatnemhez tartozzanak is, nem hosszabbak 5—10 lábál.

Faber, egy islandi természetűdos, 1829-ben a Balti-tenger bejáratá körül utazgatott. A kormányos egy tengeri kigyóról beszélt neki, melyet két üstendővel azelőtt láttak. Ö épen Thunoe körül halászatot, midőn egyszerre csak egy roppant nagy teremtmény fejét pillantá meg, mely közvetlenül az ő csolákja mellett épen a víz felületén feküdt. A fő a főkéhez hasonlított, ámbár az állat maga semmi esetre sem tartozott a főké fajához. Egy sáryá veltetlönül a szörnyeteg felé repült és rá csapott, hanem ekkor a borzasztó állat óriási testét legalább is három ölynyire föl-emelvén a madár után kapott, mely aztán rémülten repült el onnan. „Az állat a kormányos leírása szerint két akkora vastag volt, mint egy árcoc és iszonyu veres torka vala.“

Angliában és az amerikai Egyesült-Államokban a nagy tengeri kigyó létezéséről ma is nagyon sokan meg vannak győződve; e hiedelmek ott szerföltt népszerűk. Két angol kapitány 1848-ban a lehető legkörülményesebb részletességgel írta le a tengeri kigyót. „A Daedalus“ nevű angol hadi hajó az említett év augusztusában, a mint a Jöremény fokától Szt. Ilona szigete felé ment, egy nagyon különös kinézésű teremtmény közelébe jutott, mely roppant sebességgel rohant a hullámokon egy kis tengorszors felé, oly sebességgel valóban, hogy a víz csak úgy tártázkot körülötte a hogy tova lövölt, — miként kaptak ott — tiz mérföldet egy óra alatt. M'Quine kapitány nem üldözhette hajójával, mert a szél szembe fújt vele: így hát ő és tisztjei csak távcsövekkel vizsgálhatták a csodadollót. Mikor legközelebb jött a hajóhoz, mintegy 200 rőfnyire lehetett; e távolságból szemel, szája, orlyukai, színe és alakja tisztán kivehetők voltak. Nehány tiszt azonnal tengeri kigyónak nevezé azt; mások ellenben azt állították, hogy inkább gyík, mint kigyó formájú, mert mozgása egyenletes és szabályos vala, mintha uszógépkarú vitték volna előre, — nem pedig olyan kigyószertű hullámzó erő. — Most már tessék itt elizagodni; a dolog sokkal részletesebben és komolyabban van előadva, és azt az állítólagos tengeri szörnyeteg sokkal több szavabevehető művelt ember látta saját szemével, hogy sem ez állítás igaz voltát csak ugy könnyű szertel kétségbe vonhatók. A másik esetot, mely szintén 1848-ban történt, bizonyos okoknál fogva e vázlat végén fogjuk elbeszélteni.

1855-ben az amerikai uszógóknak ismét ugyan- csak tele voltak egy 59 lábnyi hosszú tengeri kigyó leírásával, melyet Uj-York mellett egy tengerpartti moosbarnak láttak. Ezt nagy nehezen ugyan, de szerencsésen meg is ölték. Feje akkora volt, mint egy jól kinőt bonyú; fejétől valami nyolcz lábnyira vastagsága 12 hüvelyk volt, hanem egész hosszának egy közepe táján vastagsága már két lábnyira növekedett. Vége felé teste mind hogyeobbé lón, s ott széles uszógépkarú végződött. Hása hosszában nem történt, bizonyos okoknál fogva e vázlat végén fogjuk elbeszélteni.

mooskos fehér. Ez volt az amerikai lapok meséje, melyet szabadságunkban áll hinni vagy nem hinni.

Tizenkét évvel előzött Harrington kapitány a „Times“-nak egy kivonatot küldött be naplójából, melyet ő maga vezetett a „Kasztiliai“ fedélzetén Bombay-ből Liverpoolba történt utazása alatt. A napló eredetijét a kereskedelmi és forgalmi törvényeszköz irattárban tette le. A kivonatot egy eseményről szól, mely 1857. decz. 12-kén történt, mikor a hajó mintegy 10 mérföldnyire volt Szt.-Ilona szigetétől, s valóban senki sem lehet őszintébben meggyőződve saját szavai szent igazsága felől, mint Harrington kapitány arról, a mit következőleg ad elő: „A mint magam és tisztjeim a hajó fedélzetén álltunk s a sziget felé tekintünk, egy borzasztó nagy tengeri állatot pillantottunk meg, mely a hajótól mintegy 20 angol rófnyre fejt a vízből felütkött. Azután egy percig hirtelen eltűnt, hanem épen úgy mint előbb ismét megjelent, biztosan és tisztán kivehetőleg mutatván nyakát és fejét, mely 10 vagy 12 lábnyira emelkedett ki a vízből. Feje rémítő kinézésű volt; úgy hiszem, hogy legvastagabb részén lehetett 7-8 lábnyi átmérőjű s az egész test mintegy két lábnyi széles kakastarúlyzerű bőrszövetet vette körül. A víz több száz ölnyre zavarossá lón körülötte, úgy hogy első megjelenésekor mindnyájan egy hatalmas örvény közelében hittük magunkat, melyet itt jartunk óta valami tengeralatti vulkánikus működés támasztott. De másodszori megjelenése teljesen elűzte e félelmünket, s meggyőződöttünk a felől, hogy az egy iszonyu hosszúságú tengeri szörnyeteg, mely lassan a sziget felé látszott mozogni. Hajónk sokkal gyorsabban haladt, hogysem képesek lehettünk volna e csodaszörny valódi hosszúságát pontosan megbecsülni, de abból, a mit a fedélzetről nagy hirtelenséggel megláthattunk, azt következtethetjük, hogy hosszúsága 200 láb fölül volt. A kormányos és többek, kik a csodállatot fent az árboc-kosarakból bámulták, azt állították, hogy kétakkora hosszú is volt, mint a hajó, s ez esetben több mint 500 láb hosszúnak kellett lennie. Már akármint áll is a dolog, én meg vagyok győződve a felől, hogy az állat a kigyófajhoz tartozott; feje körül sötét színű volt s egész testét fehér foltok fedték. Minthogy hajónk vitorláit igen heves, de kedvező szél dagasztá, veszedelem nélkül nem kerülhettem az állat elébe, s így nem tekinthetem meg más oldalról és közelebről az óceánok mélyének e roppant nagy leviathánját.“

E pontos és majdnem kézzel fogható leírás, akármint vélünk is róla elméletileg, a hajó valamennyi fő és altisztje keze aláírásával erősít meg. Hozzá tettek azt is, hogy „ámbar azok a szobatudós természetbúvárok tagadólág fogják fejüket rázni mindezekre, de nekik az mind egy — ók tengerészek s nagy távolságokhoz szokott szemök tanúbizonysága mégis csak nyom valamit a latban. Egy tengerész csak meg tudja különböztetni a cethalát a heringétől. Itt pedig a távolság is csak mintegy 20 rófnyi volt.“ stb.

(Vége kü.)

Egy szláv igazgató.

A lapokban ismét gyakran fölmerül egy majdnem egészen elhangzott és elfeledett név, melyet a mozgalmak éveiben mindenütt emlegettek, a hol csak forradalmakról és erőszakos felforgatásokról volt szó. A mint a lapok írják, azokat a proklamációkat, melyek az utóbbi napokban Oroszországot elárasztották, Bakunin Mihály, a vakbuzgó szláv igazgató bocsátotta volna szét Genfből. E kiáltványok tartalmáról és jelentőségéről a tudósítások ugyan különbözőleg hangzanak, de annyi bizonyos, hogy egy csapat diákok Szt.-Pétervárott és Moszkvában elcsábították s ennek folytán vizsgálati fogságba juttatták. Ugy hisszük, nem lesz érdekeltlen olvasóinkat e férfi arcképevel megismertetni, a ki, bármint vélekedünk is felőle, mindig mesével határos merészséget és erélyt volt képes kifejteni, s legújabbban is tulságba vitt és durva kom-

munisztikus eszméi által tünt föl, noha ezek miatt egykori elvbarátai szemében is jelentőségéből és tekintélyéből sokat veszített. Arcképe abból az időből való, mikor Sziberiából sikerült Amerikába szöknie.

Elvtársai közül, kik 1849-ben együtt főzték vele Lipcsében az orosz fölkelés törvényt, aligha fölismernék e meghajlott, fíradtnak látszó alakban az egykori magas növésű, büszke orosz arisztokratát. Akkor még a régi nemes családból származott. Akkor még a régi ismeretes és nagy tekintélyű egyéniség volt, ki szeretetreméltósága s hódító és elragadó szónoki tehetsége által egyaránt hatalmasan tudott működni és hatni mindenütt. Most egy teljesen megtört öreg, a kinek egykori lángelméje gyöngévé, halaványává lett.

A mi Mazzini az olasz nemzet-szabadságnak és egységnek s az arra törekvő propagandának, az volt egykor Bakunin a szlávok eszméinek s mindig csak azért vágyott általános európai forradalmakra, hogy az európai államok romjain az egységes szláv birodalmat fölépíthesse. Ily eszmékkel foglalkozott már akkor, midőn mint 27 éves ifjú 1841-ben hazáját, Oroszországot elhagyta. A katonai tanulmányok befejezése után, nagy bajjal engedélyt nyert külföldi utazásra, s Berlinben és Drezdában főleg bölcsészeti tanulmányokkal foglalkozott. De ez sem elégité ki

Bakunin Mihály.

tevékeny szellemét. Nemsokára Párisba sietett, hol a lengyel emigratio körében élt, Svájcban pedig a kommunisták és socialisták egyletének törekvéseivel csatlakozott. Köztársasági iratai felkelték az orosz kormány figyelmét, s rendelkezést kapott, hogy térjen vissza Oroszországba, a mit Bakunin természetesen figyelembe sem vett, noha ennek folytán nem csekély értékű jószágaitól is megfosztattott. 1847-ben Párisban a városi forradalom évnappjánakünnepére tartott lengyel banketten merész, gyújtó hatású beszédet mondott, Oroszország közös fellázítására a lengyelek és oroszok egyesülését indítványozván. E beszéd akkor egész Európában elterjedt s nagy feltűnést okozott. Bakuninnak szöke kellett távoznia Franciaországból, míg az orosz kormány 10,000 ezüsti rubelt tűzött ki fejére. — 1848-ban a forradalom kitérősekor Bakunin Németországban volt, és a mozgalmak majd minden fő- és mellék-állomásán megjelent, gyakran a legmegfoghatóbban titkoszerű utakon. Részt vett a prágai szláv kongresszusban, igazgató rőpiratokat írt „a szlávokhoz“, melyekben egyenesen forradalomra igazgatót, a legélesebben támadva meg az osztrák és orosz kormányt; s forradalmi fölhívását megújítja, midőn az osztrák és orosz seregek egyesülten kezdtek meg a harcokat Magyarországon ellen. A dolgok azonban Csehországban úgy fordultak, hogy

Bakuninnak szöknie kellett Prágából. 1849-ben márcz. elején Drezdába ment, hol barátainál különböző nevek alatt bujkált. Drezdában és Lipcsében egy forradalom előkészületeivel volt elfoglalva, melynek Badenben, Szászországban és a Pfalzban egyszerre kellett volna kitörnie. Dea drezdai felkelés igen korán történt, s így meghiúsította számítását. Bakunin az ütközetben igen tevékeny részt vett s annak lelke és vezetője volt. Drezda bevételét után, hogy a lázadást az országban tovább terjessze, az ideiglenes kormányral Chemnitzbe ment. Itt a város polgárai elfogták, s Drezdába, inna pedig Königssteinba vitték. 1850. májusban halálra ítélték, de ítéletét élethossziglani börtönrre szelidítették. Ausztria kiadatását követelte, s júniusban az osztrák vasasok előbb Prágába, majd Olmützbe szállították. Miután itt is, mint Szászországban, halálra ítélték, ítéletét élethossziglani börtönbüntetésre szelidítették, — utóljára kiszolgáltatták Oroszországnak. Az orosz kormány azután elküldte Bakunint Sziberiába.

Ettől fogva neve teljesen elhangzott, sőt az a hír keringett későbbben róla, hogy a schlüsselburgi várban elhalt. Egyszer aztán 1861 vége felé az a meglepő hír kezdett lábra kapni, hogy Bakunin Sziberiából, hol évek óta száműzetésben élt, egy kalandos menekülés folytán az Amur folyón le, Japanon, a Csöndes-tengeren, Kalifornián, Panamán, Új-Yorkon és az Atlanti-óceánon át Londonba szökött.

Hogy miként volt képes lánczait még e rideg és szigorúan őrzött fogságban is összetörni és lerázni magáról, miként nyújtott neki a hí szerelem védelmet és eszközt a menekülésre, miként küzdötté keresztül magát csupán csak egy maga Sziberia pusztaságain és hegysegein keresztül Chinába, hogy érte el a Csöndes-óceán partjait s azon át Észak-Amerikát, s végre hogy került onnan ismét Európába — mindez egy Odyssea-hoz hasonlít, mely Homérját még csak ezután találja meg. E nagyszerű kaland részleteit még senki sem tudja hitelesen. — Hosszasabb tartózkodása után Dániában, Bakunin, ki szibériai szabadtójával egybekelt, később Genfben tért vissza és azóta mindig ott lakik. Innen folytatja igazgatásait jelenleg is.

A mont-cenis-i vaspálya.

Ugy látszik, hogy századunk nyílt háborút izent a természetnek. A küzdelem elkeveredten, életre-halálra vivatik a föld majd minden pontján. A hol az emberiség az ő természetet, annak termékeit vagy minőségét szolgáljává nem teheti, hasznára nem fordíthatja, ott romboló kézzel, törve, zúzva lép fel ellene és megsemmisíti, a mi útjában áll. Itt félelmen őrzött kincseit ragadja ki a föld sötét gyomrából, ott gyönyörű ruházatától — az erdőktől — fosztja meg; ott hegyeket hord le és teszi egyenlőkké a sima földdel, ott meg ismét a sík rónákra épít halmokat, a hogy épen szeszélye s leginkább pedig érdeke sugallja és parancsolja.

Lapunk mult évi folyamában többször megemlékeztünk már a XIX. század két legóriásibb vállalatáról: a csöndes-tengeri vaspályáról és a suzi tengeri csatornáról. Az emberi vállalkozó szellem, találékonyság és kitartás e nagyszerű vívmányainak legfőbb czélját és horderejét azonban csak úgy foghatjuk fel s méltányolhatjuk minden tekintetben kellőleg, ha hozzájuk veszünk a híres mont-cenis-i vaspályát is.

A mont-cenis-i vaspálya épen azt a feladatot tűzte ki magának, melyet a suzi tengeri csatorna, és folytatólagosan az amerikai csöndes-tengeri pályavonal akart és fog is elérni, t. i. a világforgalom és kereskedés könnyebbítését s egyszerűbbé, jutányosabbá tételét azáltal, hogy az Ázsiába s különösen Indiába, onnan tovább Amerikába s ezen keresztül ismét vissza Európába vezető utat, egy szóval, a földgömb megkerülését rövidöbbsé ennélfogva gyorsabbá teszi. Hogy e három vállalatnak teljes és tökéletes elkészülése és használatba vétele mily nagyszerű változást fog előidézni a világgözelekedés eddigi rendszerében, fölőlegesen ismételnünk.

A Mont-Cenis a Graji-Alpok egyik legmagasabb csúcsa. Itt még első Napoleon építtetett egy utat 6772 lábnyira a tenger színe fölött. E hely nagy fontossága mind a hadászat, mind a közlekedés tekintetében, Franciaország és Olaszország között, a nagy hadvezérnek és lángeszű államférfiának egyaránt feltűnt. Az Alpekek valamennyi utasorosa között a mont-cenis-i a legjárta: ez utat 1803-ban kezdték el és 1810-ben végezték be.

De korunk vállalkozó szelleme tovább ment; nem elégedett meg azzal, hogy a magas és igen meredek hegycsúcsot át lehessen menni, habár elég jó karban tartott uton is, hanem ki akarván

ozia Marseille-nek. Brindisi ugyanis egyike a Földközi-tenger legteresebb, legbiztosabb és legkedvezőbb fokvessű kikötőinek, melynek a suzi-csatorna megnyitása és az olasz-francia mont-cenis-i vasut elkészülése már csak a közelség s könnyebb közlekedés folytán is roppant nagy jelentőséget fog kölcsönözni, és így a távolabb eső Marseille igen sokat veszít világkereskedelmi fontosságából.

Azonban ez óriási alagut elkészülése még korántsem volna képes lehetővé tenni a mont-cenis-i vaspálya-ut létesítését. A hegy sokkal terjedelmesebb s így az emelkedés hossza is jóval nagyobb, hogy sem azon egy alagut segíthetne, a

tiszta időben, mikor tehát az ut nem volt sikamlós s a vonat nem volt nagyon megterhelve, úgy találták, hogy bár a pálya-ut meglehetősen emelkedett, a vonat mégis gyorsan és biztosan haladott, a nélkül, hogy a harmadik sinbe szolgáló kerekre szükség lett volna.

De van még egy nagyobb és bámulatosabb előnye is ez új találmánynak a régiebb szerkezeti vaspályák felett. Ugyanis a Fell-féle mozdony nemcsak fölfelé, hanem lefelé is csak oly biztosan halad, mintha sík földön menne, és a mi legfőbb, a mi a másféle szerkezetekkel teljes lehetetlenség, mind föllemelkedés, mind aláereszkedés közben a lehető legszűkebb körü fordulatokat és ke-

Mont-cenis vaspálya: Az „Ördög lépcsője.“

kerülni a nagyon fárasztó fölmenetelt, jobbnak látta egy óriási alagutat furatni a Mont-Cenis-en át, s így Franciaországot és Olaszországot vasuti közlekedéssel is összekötni. E sok nehézséggel járó feladat kivételéhez még 1858-ban hozzá fogtak s a munka évtől fogva majdnem szakadatlanul folyik. A vállalat az olasz kormány védnöksége alatt áll s a Viktor-Emanuel-vaspálya egy darabját képezi.

Az alagut hossza mintegy 5 angol mértföldre van számítva s körülbelül 1875-ben lesz készen. Akkor aztán a szárazföldi közlekedés India felé itt fog keresztül menni egész Brindisi-ig, az itáliai félsziget déli csúcsáig, hol ez olasz kikötőhely igen veszedelmes vetélytársává leend a fran-

nyitot emberi kezek furhatnak; erre századok volnának szükségesek, millió meg millió munkás kezekkel. Hanem e legyőzhetetlennek látszó akadályon is túltette magát Fell urnak ugynevezett „hegymászó gőzmozdony.“

Ez új találmányu vaspálya szerkezete nagyon különbözik a többiekétől s némi tekintetben igen sajátos. A pálya két sine között még egy harmadik, emelkedettebb sin is van lerakva, s az erre nehezedő közepkerekek roppant erővel kapaszkodnak azon fölfelé. Egyébaránt e harmadik sin csakis olyan helyt van alkalmazva, hol az emelkedés igen meredek; de a hol a fölmenet kevésbé meredek, ott épen úgy két sor sin van, mint a rendes vasutaknál. Mert egy próba-menetnél, száraz,

rületeket is meg lehet vele tenni. Volt eset rá, hogy mikor kísérletképen egy meglehetősen meredek dombra mentek e mozdonytal, ugyanazon időben s aránylag elég gyorsasággal oly kerülőt csinált, melynek körsugara csak 40 angol rófnyi volt. Végre pedig mind fölfelé, mind lefelé mentében igen könnyen és hamar meg lehet állítani minden hevesebb rázkódás nélkül.

„Ha oda állunk a vaspálya-vonalra“ — írja egy utazó — „s végig tekintünk a lejtő meredekségén, melyon csak az imént sikamlottunk le minden baj és veszedelem nélkül, azt hinnék, hogy csigán ereszkedünk le, melyet bármely perczben meg lehet akasztani. E találmány valóban az erőmútan legnagyobb diadala; oly hatalmas vívmá-

nya ez, melyet néhány ügyes kéz mindenmege-
 röl-
 tetés látszatra nélkül biztosan kormányoz és alkalm-
 az a tovarohandó kerezetre. A kormányzás, az ellen-
 őrzés biztos egészen a logoprotókosabb részle-
 tekig. Mikor a hógolydalon lefelé ereszkedünk,
 ha ki nem néznénk az ablakon, semmi sem árulná
 el, hogy egy sajátosság szerkezetű vaspályán
 ülünk. A mozgás is egyenletes és csöndes, dübör-
 gés vagy csikorgás alig hallható s alig veszszük
 észre, hogy lefelé haladunk."

Képünk az „Ördög lépcsőjét“ mutatja, a
 Mont-Cenis olaszországi oldalán, az úgy nevezett
 „Nagy kereszt“ alatt. A vonat éppen most hagyja
 el az „Ördög lépcsőjét“, miként a vadul össze-
 vissza hányt sziklák tömegét nevezik, s azon a
 vonalon robog tova, a hol egykor a Napoleon
 utja vonult el, de a melyet később felhagytak
 az alárohanó sok hózuhatag miatt. Hogy a vaspá-
 lyát itt a hózuhatagok ellen megvéddessék, a hegy
 egész meredek oldalának hosszában erős karza-
 tokat állítottak, úgy hogy az ut most már tökéle-
 tesen biztos. A tétő felé a pálya nyílt s a vonat
 láthatóvá lesz a mint hatalmas füstgomolyokat
 bocsátva ki magából a mozdony a sziklás magaslato-
 kra fölkapaszkodik. A szikla-kaosz lábainál egy
 vagy két gyorskocsi romjai láthatók, melyekkel
 itt még eddig közlekedni szoktak, s melyek hihető-
 log egy sötét viharos éjjel a mélybe zuhantak.
 Egy gyorskocsi 12 lóól vonatva robog fölfelé.
 S. L.

A szláv és román hírlapirodalom Magyarországon 1870-ben.

I. Tót lapok.

Cirkewani Listy. (Egyházi lap.) Ideigl. szerk.
 Boór Mihály, kiadja dr. Hurbán J. M. VI. évf.
 Megjelen hetenként 1-szer Szokolozán. Ára hely-
 ben 3 frt., vidékre 4 frt.

Čitla a Method. Katolikus egyházi és iskolai
 hetilap. Szerk. Rucsy István, kiadja dr. Rad-
 linszky O. XVII. évf. Megjelen hetenként 1-szer
 Nagyszombatban. Ára 4 frt.

Listat za narodne ucitelje. „Népnevelők lapja“
 nak tót fordítás. III. évf. Megjelen hetenként
 1-szer Budán. Ára 3 frt.

Narodne Hlasnik. (Nemzeti híradó.) Politi-
 kai lap. Szerk. és kiadja Feriencsik Miklós. III.
 évf. Megjelen havonként 1-szer Budán. Ára 1 frt.

Obzor. (Figyelő.) Vegyes tartalmu lap. Szerk.
 és kiadja Lichard D. VIII. évf. Megjelen havon-
 ként 3-szor Szokolozán. Ára 3 frt.

Pestbudenske Vedomosti. (Buda-pesti köz-
 löny.) Polit. lap. Szerk. és kiadja Feriencsik Mik-
 lós. X. évf. Megjelen hetenként 2-szer Budán.
 Ára 10 frt.

Slovenske Noviny. (Tót újság.) Politikai lap;
 az ifjú tót párt közlönye. Szerk. Strakovičs Jó-
 zsef, kiadja Bobula János. III. évf. Megjelen
 hetenk. 3-szor Pesten. Ára 12 frt.

Slovensky Sion. (Tót Sion.) Egyházi folyó-
 irat. Szerk. Havlicsek J. Vincent. II. évf. Megje-
 len havonként 1-szer Szokolozán. Ára 6 frt.

Vlastenec. (Hazafi.) Politikai és vegyes tar-
 talmu hetilap. Szerk. és kiadja dr. Riedl Szende.
 II. évf. Megjelen hetenk. 1-szer Pesten. Ára 4
 frt. 20 kr.
 Összesen = 9.

II. Román lapok.

Albina. (Méh.) Politikai lap. Szerk. és ki-
 adja Pap György. IV. évf. Megjelen hetenk. 2-szer
 Pesten. (1867 és 68-ban Bécsben jelent meg.)
 Ára 8 frt.

Arhivea pentru filologia si istoria. (Nyelvészeti
 és történelmi lap.) Szerk. és kiadja Cipariu Ti-
 motheus. IV. évf. Megjelen egész évben 10 szám
 Nagy-Szebenben. Ára 4 frt.

Concordia. (Egyetértés.) Polit. lap. Szerk. és
 kiadja Pap Zsigmond. X. évf. Megjelen hetenk.
 2-szer Pesten. Ára 10 frt.

Familia. (Család.) Szépirodalmi hetilap.
 Szerk. és kiadja Vulkán József Pesten. VI. évf.
 Ára 4 frt.

Federatiunea. (Szövetség.) Polit. lap. Szerk.
 Porutiu János, kiadja Román Sándor. III. évf.
 Megjelen hetenként 2-szer Pesten. Ára 4 frt.

Foia Inventariului popularului. A „Néptani-
 tók lapja“nak román fordítása. III. évf. Megjelen
 hetenk. 1-szer Budán. Ára 3 frt.

Gazeta Transilvaniei. (Erdélyi Újság.) Poli-
 tikai lap. Szerk. Muresianu Jakab. XXXIII.
 évf. Megjelen hetenként 2-szer Brassóban. Ára
 10 frt.

Gur'a Satului. (Falu szája.) Humorisztikus
 lap. Szerk. és kiadja Vulkán József. VIII. évf.
 Megjelen minden nyolczadik napon Pesten. Ára
 6 forint.

Magazinul Pedagogic. (Nevelési Közlöny.)
 Szerk. Pap Maxim és Anca Kozma. IV. évf. Meg-
 jelen havi füzetekben Besztercen. Ára 3 frt.

Telegrafulu Romanu. (Román sürgöny.) Poli-
 tikai lap. Szerk. Christea Zsigmond, kiadja a
 görög nem-egyesült püspöki nyomda Nagy-Sze-
 benben. XVIII. évf. Megjelen hetenk. 2-szer. Ára
 helyben 7 frt., vidékre 8 frt.

Transilvania. (Erdély.) Az erdélyi román
 irodalmi egyeslet közlönye. Szerk. a társulat első
 titkára. III. évf. Megjelen havonk. 3-szor Brassó-
 ban. Ára tagoknak 2 frt, nemtagoknak 3 frt.
 Összesen = 11.

III. Szerb lapok.

Beszeda. Egyházi folyóirat. Szerk. és kiadja
 Nikolics István. Megjelen havonként 3-szor Uj-
 vidéken. Ára 6 frt.

Dаница. (Hajnalcillag.) Szépirodalmi lap.
 Szerk. és kiadja Popovic György. XI. évf. Meg-
 jelen havonk. 3-szor Ujvidéken. Ára 5 frt.

Domobran. (Honvéd.) XXX. évf. Ujvi-
 déken.

Komarac. (Szunyog.) Humorisztikus lap. X.
 évf. Szerk. Vostár Sándor. Megjelen havonk. 3-or
 Ujvidéken. Ára 4 frt.

Maticza. (Méh.) Szépirodalmi és tudományos
 folyóirat. Szerk. Hadzics A. Kiadja a szerb Ma-
 ticza társulat. V. évf. Megjelen havonk. 3-szor
 Ujvidéken. Ára 4 frt.

Napredak. (Haladás.) Politikai lap. Szerk.
 és kiadja Popovics György. XXIII. évf. Megje-
 len hetenk. 2-szer Ujvidéken. Ára 10 frt.

Narod. (Nemzet.) Politikai lap. Szerk. Dr.
 Szubotics. I. évf. Megjelen hetenk. 2-szer Ujvi-
 déken. Ára 10 frt.

Pancsovac. (Pancsovai lap.) Kereskedelmi és
 helyi érdekű hetilap. Szerk. és kiadja Pavlovics
 János. II. évf. Ára 5 frt.

Seljak. (Falusi Gazda.) IX. évf. Megjelen
 Ujvidéken.

Serbski Narod. (Szerb nemzet.) Politikai lap.
 Miletics ellenlábasa. Szerk. Gruics, kiadja Stra-
 timirovics tábornok. II. évf. Megjelen hetenk.
 2-szer Ujvidéken. Ára 10 frt.

Skolski List. (Iskolai lap.) Szerk. és kiadja
 Vukicsovics Miklós. X. évfolyam. Megjelen ha-
 vonk. 2-szer Zomborban. Ára 3 frt.

Ucitelski List. „Néptanítók Lapja“nak szerb
 fordítása. III. évf. Megjelen hetenk. 1-szer Bu-
 dán. Ára 3 frt.

Zastava. (Zászló.) Politikai lap. Szerk. és
 kiadja Miletics Szvetozár. V. évf. Megjelen he-
 tenk. 3-szor. Ára 14 frt.

Zemanski Glasnik. (Zimonyi híradó.) Szerk.
 és kiadja Sopron N. K. Megjelen hetenk. 1-szer
 Zimonyban. Ára 5 frt.
 Összesen = 14.

IV. Horvát lapok.

Dаница. (Hajnalcillag.) XXIV. évf. Meg-
 jelen negyedeves füzetekben Zágórában.

Gospodarski List. (Gazdasági lap.) Szerk.
 Zoricics Péter. XVIII. évf. Megjelen hetenként
 1-szer Zágórában. Ára 4 frt.

Horvat. (Horvát.) Szerk. és kiadja dr. Ma-
 tók. III. évf. Megjelen havi füzetekben Zágórá-
 ban. Ára 4 frt 80 kr.

Listy narodnych ucitelov. A „Néptanítók
 Lapja“nak horvát fordítása. III. évf. Megjelen
 hetenként 1-szer Budán. Ára 3 frt.

Napredak. (Haladás.) Vegyestartalmu lap.
 Szerk. Fabkovic Skender. XI. évf. Megjelen ha-
 vonként 2-szer Zágórában. Ára vidékre 3 frt.

Narodne Novine. (Nemzeti újság.) Politikai
 lap. Szerk. Zec M., kiadja dr. Gaj Lajos. XXXVI.
 évf. Megjelen hetenként 5-ször Zágórában. Ára
 12 frt.

Pucki Prijatelj. (Népbarát.) Ismeretterjósztó
 hetilap. Szerk. és kiadja Francelj Bertalan. IV.
 évf. Megjelen hetenként 1-szer Varasdon. Ára
 4 frt.

Skolski Prijatelj. (Iskola barát.) Szerk. Zu-
 pan Ferencz, kiadja Klaičs Ferencz. III. évf. Meg-
 jelen havonk. 2-szer Zágórában. Ára 3 frt.

Vienac. (Koszoru.) Ismeretterjósztó lap.
 Szerk. Dezelics György, kiadja az illir Maticza
 II. évf. Megjelen hetenk. 1-szer Zágórában. Ára
 helyben 6 frt., vidékre 7 frt.

Zagrebacki katolicki List. (Zágrábi katholi-
 kus lap.) Szerk. Balenovics Simon. XXI. évf.
 Megjelen hetenk. 1-szer Zágórában. Ára 5 frt.

Zatocsnik. (Száműzött.) Politikai lap. Szerk.
 Miskatovics József és Voncsina Iván, kiadja Von-
 csina Iván. II. évf. Megjelen hetenk. 5-ször Szi-
 szekon. Ára helyben 16 frt, vidékre 18 frt.

Zuelan. (Lämpás.) Humorisztikus lap. Szerk.
 és kiadja Monaszeriotti. III. évf. Megjelen ha-
 vonk. 2-szer Zágórában. Ára helyben 4 frt., vi-
 dékre 5 frt.
 Összesen = 12.

V. Ruthen lapok.

Serjet. (Világ.) A szent Bazil társaság közlö-
 nye Ungvárt. Szerk. Fodorov Viktor. IV. évf.
 Megjelen hetenként 1-szer. Ára 4 frt.

Néptanítók Lapja ruthen nyelven. III. évf.
 Buda.
 Összesen = 2.

VI. Olasz lap.

La Bilanzia. (A mérleg.) Vegyes tartalmu heti-
 lap. Szerk. és kiadja Mohovics Emil. III. évf.
 Megjelen Fiumében. Ára helyben 5 frt., vidékre
 7 frt.
 Összesen = 1.

VII. Latin folyóirat.

Fasciculi Ecclesiastici. Megjelen havi füzetek-
 ben Budán. Ára 2 frt.

Ezen statisztikai közleményekből kitűnik, hogy
 a jelen év kezdetén a magyar korona-országokban
 léteztek 146 magyar, (ide értve az időközben kelet-
 kezetteket is,) 64 német, 9 tót, 11 román, 14 szerb,
 12 horvát, 2 ruthen, 1 olasz és 1 latin nyelven
 kiadott hírlap és folyóirat, mely összesen 260-at
 tesz; ezen kimutatásnak azonban lehetnek hiányai,
 mert sok vidéki lapból nem sikerült csak egy szá-
 mot is megszerezni, miert is horvát, szerb, román,
 olasz, latin és tót lapjaink címzei némi részben
 hiányosak is. Szives készséggel fogadunk a jelen
 lap szerkesztőségére, ha ugyan megindul lapjaink
 — bármily nyelven irassanak is azok — legalább
 az első számot beküldeniük jövőre, hogy mi képesek
 lehetnénk ezentúl kifogástalan hírlapstatistikát
 adni.
 Közli Szinnyei József.

Még valami Nyirbátorról.

S. J. a „Vasárnapi Újság“ 5. számában érinti,
 hogy 1720-ik évben a borohat tatárok e tempo-
 mot felüldvén, az alkalommal az ottani Batori
 Gábor (hibásan István helyett) veres-márvány
 szobrát is megsebezítették. Nem tartom tehát ér-
 dektelennek e helyütt egy a temploma és kérdé-
 ses síremlékre vonatkozó, a tatár-dulást meg-
 előzött időből való hitese leírást itt emlékeztet-
 hozni. Ugyanis Beniczky Gáspár, II. Rákóczi
 Ferencz titkára 1708-ban a bugzó fejedelemmel e
 tájon átutazván, mint általában érdekesen és kö-
 rülményesen szokta volt bevezetni a napok esemé-
 nyeit naplójába (lásd Rákóczi-tár, I. köt., 1866.),
 úgy épen kivételosen a Nyirbátorban tett részesei
 buvárást is beíratá a jegyzékébe; mi arról tanu-
 skodik, hogy a magyarok ekkor már akkor, a
 különben harczias idoszakban is találkoztak fér-
 fiaik, kik a tudomány e nemében gyönyörű találtak.
 E napló szerint Rákóczi 1708. januárban
 Kassán időzvé, 24-kén elhatározá, hogy az er-
 délyi hadak megrövidítésére *Tasnádra* ránduland,
 25-kén elindult tehát; kíséretét képezték az ud-
 variak löhaton, a karabélyos sereg és a nemes-tár-
 saság kornetásan; este 9-óra ezre ért; innen 26-án
 Mádra, 28-án Tokajba, 29-én hált Rakomazon,
 30-án a Tiszához nyargalt és Vay A. udvari ka-
 pitányával, fegyverhordozóival és egyéb tisztel-
 vel beülvén hajóba Aranyosig a Tiszán felment,
 hol öt három karabélyos zászlóalja várta; innen
 még az nap löhaton Kállóra, és 31-kén rövid va-
 dászat után, délután 1 órakor Nyirbátorba ért.
 Itt cloibe jött gróf Károlyi Sándor némely erdélyi
 urakkal, vezetőkkel és két mezei zászlóalj-
 jal, honnan másnap febr. 1-jén tovább Nagy-Ká-
 roly felé indult. Ez alatt titkára Beniczky hasz-
 nálván az itteni fél napi időzést, megtekinté a
 nyirbátói nevezetességeket, melyeket így ír le
 naplójában: „Emlékeztetre méltó régi szép két
 templom oxstál ebben a helyben, egyik pusztá,
 a mely a mint referálják, barátok klastromá volt,
 kiben valami régi temetőnél más semmi sem tot-
 zók, — romlott épületein kívül; másik fődett,
 nagy órog templom, kinek sekrestyéje más külső
 kápolnájával együtt pusztá. Az ajton bemenvén,
 ezen subinscriptio exstal közből kifárgava: „Ad
 honorem Magni DEI etc.“ Ezen felirat felett Bá-

thoriak czimere: egy koronás sárkány, a farka-
 nak végét szájában tartván; fölötte: „A. 1488.“
 a melyben építetett a templom. A templomnak
 magas, szép s czifra bótózatja vagon. Balkéz fe-
 lől a prédikálószek mellett cserfából mesterséges-
 sen metszett székek, az kiken egy helyütt ezen
 irás találtatik: Hoc opus fecerunt fiori Magnifici
 Dni Georgius de Báthor, Agazonum regalium
 Magister, et Stephanus de Báthor, Comitatus Si-
 migiensis et partium inferiorum Capiteanus generalis,
 nec non Andreas de Báthor, Comes Comitatus
 Supremus Satmariensis et de Szabolcs, licet
fuertit junior inter caeteros, opere tamen ejus eg-
 regium hoc opus perfectum est. A. 1511.“ (Azért
 ismételtem itt e felírást, mert előbbi közleményem
 — V. U. 1869. 52. sz., — melyet a mostmár csonka,
 megromlott eredetiből a helyszínén leírtam, az
 alávott szavakra nézve hibákat csusztak be.) To-
 vábbá írja Beniczky: „Azontul (e templomban)
 nagy órog oltár és más négy is régenten volt, ki-
 nek a helye most is megtézik. A nagy oltár előtt
 néhai boldog emlékeztető fejedelem Báthori *And-
 ras István,* a ki Kinizsi Pállal Kucsuk basát Erdélyben
 a Kenyérmezőn megverte, és a holttestek
 között megmaradt; sisakosan, pánczériban, veres-
 márvány-kövön ki van faragva, a jobb kezében
 dárdát, balkezeében pedig pallost tartván, egy al-
 vó oroszlanony állván, az ki alatt is régi boldog
 emlékeztető Báthori urak kriptája, a kiben sok test
 rohatalanul most is extál, találtatik, azon alól a
 prédikáló szek mellett egy köből faragott nagy mo-
 numentum, kinek a födelén, a felső részen ezek a
 versék vannak írva: „Insignis pietate Comes etc.“
 A balkéz fölül a monumentum oldalán Eccl.
 14. bizonyos dictum vagon írva, másfelől Jobi 19.
 A monumentum körül pedig ezeken a titulus:
 „Spectabili ac Magnifico Dno Dno Comiti Ste-
 phano de Báthor, Comitatum Simigiensis, Zath-
 mariensis et de Szabolcs perpetuo comiti, Heroi
 Magnanimo, Patri Patriae, Inclitae religionis Or-
 thodoxae vindicac acerrimo, Muzarum Moeccenati
 benignissimo, pauperum Nutritor liberalissimo,
 Deo et hominibus Charissimo, Anno Aetatis 50.
 X-ti vero 1605. die 25. Julij, pie et sancte obiit,
 perpetuae gratitudinis ergo, fratri de se optime,
 merito Magnificus dominus Gabriel Báthori, mo-
 stus posuit.“ (Azaz magyarul: Tek. és ngos ur-
 nak, gróf Báthori István urnak, Somogy, Szatmár
 és Szabolcs vármegyéék örökös főispánjának,
 nagylelkű hőinek, a haza atyjának, az eredeti hit
 legerényebb oltalmazójának, a tudományok leg-
 kegyesebb jótévedőjének, a szegények bőkezű táplá-
 lójának, Isten és emberek előtt kedvesnek; megh-
 halt szentül és ájtatosan, életének 50-dik, az Ur-
 nak 1605. évében július 25-kén, örökös hálaadásul
 legérdemesebb testvérének nagys. Báthori Gábor
 megsemozomoda tététe). Utána: „Vivent mortui
 tui, interfecti mei resurgunt. Expergiscimini et
 laudate, qui habitatis in pulvere quia res lacus res
 ejus. Esai 26. Ego sum resurrectio et vita. Joh.“
 Másfelől is a templomnak hasonló szép metszett
 szkeoi vannak, az kibben, úgy azon szép monu-
 mentumban is, Szuliman császár, a midőn Ecsed
 várát hiában vitta, sok károkat tett, és a holttes-
 teket is megfosztotta.“ Ebből kitűnik, hogy a
 templom már jóval 1708 előtt dulaolt fel; való-
 színüleg 1564-ben, midőn Zápolya hadai Nyirbá-
 tort is bevették.
 Lohoczky Tivadar.

Még egy özönvíz előtti remete.

A „Vasárnapi Újság“ mult évi 52. számában
 olvasható *Özönvíz előtti remete,* a szikla közt
 talált béka, hasonló eseményt hozott vissza em-
 lékezetembe, mit a következőkben közlök:
 Kilenc éves gyermek valék, midőn atyámmal,
 ki akkor balaton-henyeyi lelkezés volt Zalában,
 a Honyéttől Monoszló felé eső hosszú és mély vízmosta
 árokba kimentünk, és abban a rajta keresztül
 vezető gyalog ösvényről fölfelé elindultunk az
 akkor még nélkülözhetlen tüzetartó háromság
 egyikét, kovát keresni, mely ott kisebb-nagyobb
 darabokban találtattott.

En csakhamar egy kis gyermek fejnyi nagy-
 ságúra találtván bányászataunk szerencses eredmé-
 nyével elégedetten hazatértünk. Otthon az atyám
 e kovadarabot eles részletekre apróztand, azt
 egy szalmazakon az öregfejse fokával szétütötte.
 Nagy bűmulsunkra a kö fölödalában hüvelykéni
 valamivel vastagabb réteg alatt úregből, egy
 sovány, de élő és mozgó béka fordult ki. Szétzu-
 zott úregét hiában kíséreltük összeilleszteni. De
 az egyes tagok fekhelyéből kilátást, hogy a szer-
 nesetlen befalazott fogolynak volt valami kevés
 mozgási tere.

Mikor rekedhetett a szegény féreg szoros
 börtönébe? előttünk megfoghatatlan kérdés ma-
 radt. Nem sokat tőrődtünk vele, valamint azzal
 sem, hogy szabadságát használva, hova keczmer-
 gett el? Annyi bizonyosnak látszik, hogy ez nem
 lehetett özönvíz előtti remete. — Tudományos
 szempontból érdekes volna egy ilyen fogoly életére,
 megmaradására gondot fordítani, és kitudni, hogy
 mennyi idő kívántatik ahoz, míg egy ilyen árok-
 ban, a koronként lerohant víz által egymásra
 rétegzett finom agyagot, az égető nap heve kova-
 kóvé érlelheti. Mert úgy hiszem, hogy a békát egy
 kisebb röhöz kapaszokdtában temette be a rá
 tapadó iszap. Így tudhatók meg, hogy a béka
 élete vetéldék-e a sziklával, vagy tán az által-
 tanul örökkévalósnak nevezett idővel is, mely isten
 előtt mégis csak egy pillanat, versenyöz.
 Édes Albert, nyug. ref. esperes.

Európai és amerikai városok népessége.

Az újabb népszámlálás alkalmat ad egy ta-
 bellában kimutatni a helyet, melyet hazánk fővá-
 rosa, Budapest elfoglal az európai és amerikai vá-
 rosok közt népesség tekintetében.

Közöljük azon városok névsorát, melyeknek
 Európában és Amerikában 100,000 lakosuknál
 több van. Az összehasonlítás kivált azért nem le-
 het tökéletesen szabatos, mivel a népszámlálások
 különböző időkből történtek. London 3.170.754
 Páris 1.825.274. Konstantinápoly 1.075.000. New-
 York 1.003.250. Philadelphia 940.000. Berlin
 702.437. Bécs 578.525. Szt.-Pétervár 539.122. Li-
 verpool 509.052. Glasgow 458.937. Nápoly 478.998.
 Rio de Janeiro 400.000. Manchester 370.892. Bir-
 mingham 360.846. Baltimore 352.136. Moskau
 351.609. Lyon 323.954. Dublin 320.762. Marseille
 300.131. Broklyn 300.000. Madrid 298.436. Amster-
 dam 274.764. Buda-Pest 271.500. Chicago 267.596.
 Leeds 253.110. Varsó 243.512. Scheffield 239.752.
 St.-Louis 230.000. Hamburg 224.974. Lissabon
 224.063. Róma 220.532. Mexico 200.000. Milano
 196.109. Bordeaux 194.241. Cincinnati 193.253.
 Boston 192.325. Barcelona 189.948. Bukarest
 184.000. Turin 180.520. Edinburgh 178.002. Bo-
 roszló 171.426. München 170.688. Bristol 169.423.
 New-Orleans 168.675. Palermo 167.625. Brüssel
 164.336. Kopenhága 162.042. Drezda 156.024. Lille
 154.749. Drinápoly 150.000. Havannah 146.963.
 Prága 142.588. Bradford 138.522. Stockholm
 131.400. S.-Francisco 131.000. Newcastle 130.503.
 Genua 127.986. Toulouse 126.936. Huil 126.682.
 Köla 125.172. Lima 121.362. Buenos-Ayres
 120.000. Antwerpen 119.952. Bedford 119.718.
 Salford 119.350. Odessa 118.970. Rotterdam
 118.837. Sevilla 118.298. Velence 118.172. San-
 tiago 115.377. Florencz 114.363. Nantes 111.653.
 Lüttich 111.953. Valencia 107.706. Königsberg
 106.296. Triest 104.707. Riga 102.043. Stokep-
 on-Trent 101.207. Rouen 100.671.

A fentebbi lajstromban meglep első tekintetre
 is, mily tulnyomóan sok azon nagy városok száma,
 melyeket az angol nemzet alapított. Második sor-
 ban következnek a francziák ezen tekintetben;
 utánok a németek, olaszok, spanyolok stb.

N.-Britanniában 16 nagy város van, mintegy
 6.767.000 lakossal. Észak-Amerikában szintén an-
 golok által telepített városok száma 10, összesen
 2.778.000 lakossal. Az angolok tehát Európában
 és Amerikában 26 nagy városal díszekedhetnek,
 mintegy 9.500.000 összes lakossággal. — A fran-
 czia nagy városok száma 8, összesen 3 millió
 136.000 lakossal. A német városoké 10, idoszámít-
 ván nem teljes joggal Prágát és Triestet, ellenben
 leszámítván Rigát; mintegy 2.500.000 összes la-
 kosuk van. Az olasz nagy városok száma 8, összesen
 lakosságuk 1.604.000. A nagy nagy spanyol város
 összes lakossága 714.000.

Egy veleg.

(Népszámlálás.) A népszámlálás ered-
 ményéről egyes adatok már köztulomásra ju-
 tottak. Ezek szorint legnépesebb magyar vá-
 rosok: Pest 200 ezer, Buda 70 ezer, Szeged 69
 ezer

HIRDETÉSEK.

Titkos betegségeket

még makacs és üdült bajokat is egy kór-dában, mint magán gyakorlat foly-tán több ezer beteg legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatásában vagy élet-módjában gátoltnak, gyökeresen, biztosan és gyorsan gyógyít

Med. dr. Helfer Vilmos

Pest, király-utca 27. szám Medetz-ház-ban, 1-ső emelet, délelőtt 7-9-ig, dél-után 1-4 óráig.

Díjazott levelekre azonnal választolnak, s kívánatra a gyógy-szerek is megküldetnek.

676 (6-12)

Ez a legolcsóbb áruhely.

Karlsbadi porcellán.

A DRESSLER J.-féle porcellán-gyárból

különösen ajánlandó:

Ebéd-készlet 6 személyre	11 frttól 50 frtig	Thea-készlet 6 személyre	4.50 frttól 15 ft.
" " " 12 " "	20 " 50 "	" " " 12 " "	6 " 35 "
" " " gazdag aranyzással	40 " 250 "	Reggeliző kávéra s theára 1 és 2 személyre	Platteau-val vagy a nélkül 2 " 25 "
Kávé-készlet 6 személyre	3.50 " 12 "		
" " " " " " " " " " " "	5 " 30 "		

Konyha-edény porcellánból vagy Chamot-földből minden nagyságban és alakban a legolcsóbb árakon; továbbá mindennemű porcellán-tárgy.

A főraktár van:

Pesten,
Bálvány-utca, a Mocsonyi-féle házban 1. sz. alatt.

Vidéki megrendelések az árak utánvétele mellett a legpontosabban intézettek el.

Bálvány-utca, a Mocsonyi-féle házban 1-ső szám. 724 (8-17)

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten, (egyetem-utca 4. sz.), megjelent, és ott, valamint minden könyvtáránál kaphatók:

Carey Henrik. **A tarsadalmi tudomány kezikönyve.** Szerző „principles of social science” című munkájának átdolgozata. Angolból fordította Halasz Imre. (XVI. 576 lap, nagy 8-rét) füze 4 ft. 50 kr

Hoffmann Pál, közönséges és magyar részszertű katolikus egyházjog alapvonalai. Második kiadás. (268 lap, 8-rét) füze 1 ft. 20 kr.

Kant Immanuel paedagogiaja vagy neveléséről írott könyve, melyet dr. Rink Fridrik Tódor németül kiadott. Magyarra fordítva s függelékkel megtoldva id. Mándy Péter által. (VIII. 112 l., 8-rét) füze 80 kr.

Kogler N. J. Általános vagy elméleti államtan. (VIII. 292 lap, Nyolczdrét) füze 1 ft. 60 kr.

Ribáry Ferencz. Magyarország oknyomozó történelme. A lyceumok és közép-tanodák felsőbb osztályai számára. (IV és 432 lap, 8-rét) füze 1 ft. 80 kr.

Arany-, ezüst- drágakő-ékszer-üzlet.

(Minden darab 3 próbás aranyból.)

SZURMÁK J. FIAI

Pesten, kigyó-utca 1. sz.

Kivonat a nagy árjegyzékből.

Gyermek fülbevalók 1 ft. 70 krtól és felj.	Gyűszük 1 ft. 60 krtól és felj.
Fülbevalók güm-bölytek 4 » 50 » » »	Csemegekész. és vill. — » 60 » » »
Fülbevalók hosszuk 7 » 25 » » »	Keresztek zomán-csal nyakba 1 » » » »
Keresztek 2 » 25 » » »	Emlék gyűrűk fel-irással 1 » 25 » » »
Csattok 1 » 20 » » »	Gyermek játékok 1 » 75 » » »
Ing-gombok 2 » 50 » » »	Óraláncok 2 » 50 » » »
Női gyűrűk jó kövel 2 » 50 » » »	Karperecek 2 » 50 » » »
Női peccstnyomó gyűrűk 4 » » » »	Garniturok (Broche és függő) 6 » » » »
Karika gyűrűk 3 » » » »	Thea szűrők 2 » 50 » » »
Férfi gyűrűk peccst nyomó forma 5 » » » »	Czukor fogók 4 » » » »
Nyakkendő tűk 6 » » » »	Keresztelési és bér-málási emlék ké-pek 2 » 50 » » »
Nyakkendőcsok, kereszt vagy metálhoz 6 » 50 » » »	Só- és borstartók együtt 6 » 50 » » »
Metállok 6 » » » »	Gyermek evőeszkö-zök tokban 5 » » » »
Melltűk (Broche) 6 » » » »	Varró eszközök 5 » » » »
Garniturok (Broche és függő) 15 » » » »	Poharak 6 » 50 » » »
Karperecek 18 » » » »	Gyertyatartók 20 » » » »
Óraláncok rövidtek 24 » » » »	Író eszközök 15 » » » »
Óraláncok hosszuk 28 » » » »	Csemettyű tálcával 25 » » » »
3 (13) próbás ezüstbél.	Czukor edények 8 » » » »

Mária képek nyakba — ft. 15 krt. és felj.
Keresztek 30 » » » »
Mataillók felnyitók 1 » » » »

Hivatalos próbával ellátva.

Nehezebb arany és ezüsttárgyak, u. m. láncok, garniturok, evőeszközök, 6, 12, 24 személyre, a munka különfélése szerint, gyártási áron számítatnak. A fantasie-darabok, finom drágaköves tárgyak, Louis Laine legújabb rajzai után vannak dolgozva.

Cserénél, az arany vagy ezüst egyenlő finomsága mellett, csupán a munka fizetetik.

Kijavítások, czimerek, betűk metszése kőbe vagy aranyba gyorsan eszközölte-tik. — Saját használatunkra vásárlunk gyémántokat, gyöngyöket, szines köveket, óska aranyat és ezüstöt.

Arany-ékszertől, bel- és külföldi beváltunk a napi árfolyam szerint.

Vidéki megrendelések a szokott módon pontosan teljesítettek, és nem tet-sző tárgyak másérről becsüldetnek.

678 (11-0)

Megjelent

Heckenast Gusztáv hírlapkiadó-hivatalában (Pest, egyetem-utca 4. szám alatt) s már szétküldött tisztelt előfizetőinknek

KOSSUTH LAJOS

mint

a magyarnép vezére és tanítója.

Négy képpel.

Aranymondások stb., Kossuth műveiből.

Szerkesztette s elterajzzal ellátta

Aldor Imre,

a „Nép Zászlója” szerkesztője.

Ára aranykeretű csinos borítékba füze postai bérmentes szétküldéssel együtt 1 forint.

A 10 nagy ivre terjedő művet négy szép fametszet ékesíti: Kossuth szülőháza, Kossuth arcképe, Kossuth családja 49-ben, Kossuth nejeinek siremléke. A könyv tartalma következő: Előszó. Eletrajz. Aranymondások: 1. Állambölcsöletiek, kormányzatiak stb. 2. Vegyesek a hazáról, politikáról, népszerűségről stb. 3. Történetik, különösen a 48-ki törvények és szabadságharcra vonatkozók. 4. Megyerendezés stb. 5. Nemzetiség, nyelv, hono-sítás. 6. Nevelésügy, közoktatás. 7. Hadsereg, hadászat stb. 8. Közigazdaság, vasutak. 9. Ausztria, Németország, Anglia, Lengyelország, Törökország. 10. Sajtószabadság, hírlapírás. 11. Végül saját magáról és 12. Széchenyiről. Függelék 1. 2. 3. Adomák, Költemények.

A rendkívül tanulságos, minden igaz magyar embert érdeklő, díszes kiállítású munka ára egy frt. Kik a pénzt egyenesen a kiadó-hivatalhoz küldik: bérmentes kapják a könyvet. Kik 10-et rendelnek: egy tiszteletplé-dányban részesülnek.

A „Nép Zászlója” című szabadelvű politikai képes he-tilapból (szerkeszti Aldor Imre) teljeszámú példányok még folyvást kaphatók, s a fentebbi könyvvel együtt egyszerre meg-rendelhetők.

Előfizetési ára:

Félévre (január—juni) 2 forint.

Évnegyedre (január—márcz.) 1 „

Heckenast Gusztáv hírlapkiadó-hivatala.

MOLL SEIDLITZ PORA

MOLL A. védjegye

A kanyulak az itt látható és hivatalosan leélt védjegy-ek-vel vannak ellátva.

Külföldi jutalom - emlék-pénzzel a párisi világkiállí-tásban 1856-ik évről.

Központi szállítási rakhely a „golyához” címzett gyógyszerár Bécson.

ÖVÁS. Azt tapasztalván, miszerint a Seidlitz-porok oly használati utasítványokkal adatnak el, melyek saját utasítványaim-mal szorú szóra azonosak és saját nevem aláírásával vannak hamisítva, s így kálakakra néve gyártmányaimmal könnyen összetéveszt-hető, — minél fogva azon észrevétellel övök mindenkit ezen hamisítványok megvételetől: hogy az általam készített Seidlitz-porok minden egyes katulyát, valamint az adagok papírjai hivatalosan letevényeztetettedek vadmárkkal vannak ellátva.

Ára egy bepecsételt eredeti katulyának 1 ft. — Használati utasítás minden nyelven.

E porok, rendkívül s a legkülönbözőbb esetekben bebizonyult gyógyhatásuk által minden eddig ismert háziszerek között tagadhatatlanul az első helyet foglalják el; — mint azt sok ezer, a nagy császári birodalom minden részeiből került s kezünkkel levél hálaíratok a legreálisabban tanúsítják, hogy e porok rögzött szorulatoknál, emésztésihiány és gyomorhóvél; továbbá: gör-csök, vese- és idegek bajokban, szivdobogással, idegesség okozta fájással, vertóduással, csuszogófogfájdalommal, végül hysteriára, bukóra és huzamos hanyásra hajlammal stb. a legjobb sikerrel alkalmaztattak, s a legartóbb gyógyhatást eredmé-nyezték. — Az ez értelemben igen is kiterjedt levezetés számos bizonyítványt tartalmaz oly beteg részéről, kik miután nálok minden, gyakran allopathikus és hydropathikus gyógymód eredménytelenül kimerítettek, ez egyszerű háziszerek alkalmazásánál azonnal megszűntek helyreállításra oly sok eredménytelenül keresett gyógyszer meglek. — Ez elismerőiratok szerzői között a társada-lomnak csaknem minden osztályai, u. m. munkások, tanítók, kereskedők, iparosok, művészek, mező gazdák, tanárok és hivatalnokok, sőt gyógyszerészek és orvosok, valamint mindkét nembeli oly egyének is képviselők, kiknek előzőtt még a leghírebb gyógyforrá-sok sem okoztak legkisebb könnyebbülést, és kiknek egészségük csupán csak a Seidlitz-poroknak rendes használata által állított helyre.

A főraktár létezik:

PESTEN } TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész urnál, király-utca 7-dik szám alatt.

UHL JÓZSEF ur kereskedésében, granátos-utczában.

Ezen ezegek alatt szintén megrendelhető:

a norvégiai Bergen városból való valódi Dorsch-májhalzsirolaj is.

Ára egy nagyobb üvegnek 1 ft. 80 kr., egy kisebbnek 1 ft. o. é.

Az üvegek el vannak látva védmárkával és kimerítő használati utasítással. — Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előt-vegytanilag megvizsgáltatik és czinkupakkal elzárt üvegekben küldetik el. — Ezen legtisztább és leghatályosabb májhalzsi-faj a Dorsch-halnak legdolgósabb egybegyűjtése és kiválogatása által van megnyerve, és egyáltalában semmi vegytani kezelés alá nem vonatott, hanem a bepecsételt üvegekben levő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az közvetlenül a természet által nyújtott. — E valódi Dorsch-májhalzsirolaj Európának minden orvosi tekintélye által mint legjelebb gyógyszer a mell-és tüdőbajokban, scrophulus és rachitis, köszvény és csúz, idült bőrkütség, szemgugulás, ideg- és több más bajokban alkalmaztatik.

608 (34-50)

MOLL A., „zum Storch” Tuelauben.

Kiszela Károly fegyvergyáros,

Pesten, országút, a Zrínyi-kávéház átellenében,

ajánlja gazdagon berendezett raktárát revolverek és hátultöltő pisztolyokból, a legújabb és legjobb rendszer után, a legjobb minőségben.

Ókól vagy zseb-revolver, 6 lövetű, 7m/m, kicsiny, egyszerű mozgással, vésés nélkül 9-9.50 kr.	Ugyanaz kettős mozgással, ele-fántesont 22-30 „
Ugyanaz vése 10-10.50 „	Ugyanaz elefántesont markolat-tal, vése 14-18 ft.
Ugyanaz kettős mozgással, vése nélkül 11-12 „	Ugyanaz kettős mozgással, vése nélkül 14-14.50 kr.
Ugyanaz kettős mozgással, vése nélkül 14-14.50 kr.	Ugyanaz kettős mozgással, ele-fántesont 28-45 „
Ókól-revolver 12m/m, nagy, egyszerű mozgással, vésés nél-kül 14-18 ft.	10 és 12 lövetű revolverek, dió-fa-markolattal 28-36 „
Lefauchaux-revolver csövel, 6 lövetű, 7m/m, kicsiny, egy-szerű mozgással, vésés nél-kül 12-12.50 kr.	Ugyanaz elefántesont-marko-lattal 45-50 „
Ugyanaz egyszerű mozgással, vése 12.50-13 ft.	Lancaster-revolver, 6 lövetű, 12m/m, csövel, nagy 28 „
Ugyanaz kettős mozgással vésés nélkül 14-14.50 kr.	Egy pár egycsövű hátultöltő pisztoly 9-10 „
Ugyanaz kett. mozgással, vése nélkül 16-16.50 „	Egy pár kettősövű hátultöltő pisztoly 15-18 „
ébenfa-markolattal 18-20 ft.	Egy pár egycsövű Lefauchaux pisztoly 10 „
Ugyanaz kettős mozgással, ele-fántesont-markolattal 22-30 „	Egy pár kettősövű Lefauchaux pisztoly 18-20 „
Ugyanaz 9m/m, közepnyagsú, kettős mozgással, 6 lövetű, vésés nélkül 16-17 „	Reztöltések, erősen töltve, száza: 7m/m. 9m/m. 12m/m. 3 ft. 20 kr. 3 ft. 60 kr. 4 ft.

Töltés-tartók, tokok, csomagolás, a legújtanóssabban számítatnak.

Vidéki megrendelések gyorsan s a legnagyobb gondal teljesítettek. Nem tetszés esetében 14 nap alatt minden fegyver kicseréltek. 733 (5-12)

Valamennyi fegyver löképeségeért jótállás vállaltatik.

Dr. GROSSMANN, szem- és fülorvos

PESTEN,

József-tér 11-ik sz. alatt, Grosz-féle házban.

Rendel. hétköznapokon dél-előtti 11-1 és délután 3-4 óráig. — Szegények számára ingyen minden va-sárnap délelőtti órákban. 722 (6-12)

A leghíresebb s kiz. szabadalmazott

Oxford eszencia

meggyógyít azon pillanában minden makacs fogfájalmat. Hathatósága a leggyorsabb s legsikereseb.

Egy üvege ára 50 kr.

Raktárak: Bécs s az ország minden nagyobb gyógyszeráránál léteznek.

Nagyban megrendeléseket elfogad **Zulin 6.** cs. kir. szabadalom tulajdonos Triestben.

Főraktár Pest s a vidékre nézve: **Török József** gyógyszerésznél, király-utca 7-dik szám alatt. 648 (10-10)

Kilian György pesti kiadó — könyvtár-nál megjelentek és minden hiteles könyvtár-nál kaphatók:

ROMÁNYPÉLDÁK

az

uj polgári perrendtartáshoz

a perrendtartás szablyaival, bírák, pertár-nokok, ügyvédek, joggyakornokok, községi előljárók és a felek számára.

Irta **Kassay Adolf.**

Átnézett, javított s időközben megjelent át-menetli intézkedést tárgyazó igazságügyi-miszter rendelettel bővített

Második kiadás.

Nyolczdrét füze 1 ft. 20 kr. upp.

Kossuth

a magyar nép szívében és költészetében.

Költeményfüzér.

Összeállította **Zsilinszky Mihály** Kossuth rövid életrátával.

12-rét füze 1 ft. 20 kr. upp.

Buda halála.

Szomorujáték 5 felvonásban

VAJDA PÉTERTÖL.

Közrebocsátá **Zsilinszky Mihály.**

12-rét füze 60 kr. upp.

A magyar

költészet és szónoklat

kezi könyve.

a költői és prózai király elméletének vázolata, a magyar irodalom remekeinek műnemek és fajok szerint rendezett válogatott példái-val s az illettő irók rövid életrátával.

főtanodái és magán használatra.

Közrebocsátá **Zsilinszky Mihály,** tanár.

Nagy 8-rét 560 lap füze 2 ft. 50 kr.

A kö-utak

fenntartásáról.

Az utfenntartás különböző módjainak, a fenntartási költség tényezőinek és ezek meg-szerzésének ismertetése.

Irta **HIRONYMI KÁROLY,** osztálytanácsos.

Ára 2 frt.

Vizjogi és vízmivelési

alapsmeretek kezi könyve.

Saját viszonyainkra s a biztosítási igényeire való tekintettel.

Irta **MICSKEI IMRE,** igazgató-mérnök.

Ára 1 ft. 745 (1-2)

5%-os kamat-tábla

más kamattáblái alkalmazással is, napokra, tízed-számítási rendszer szerint; kidolgozva **KERESZTES FERENCZ,** a hazai első pesti takarékpénztár-liquidá-tora által.

4-rét füze 50 kr.

Láczay Szabó Károly ur kova-malomkö-gyára Sáros-Patakon, melynek készítményei a Londoni világiállításán jutalom-érmét nyertek, átment egy részvény-társulat birtokába

Sáros-pataki kovamalomkö-gyári egyesület

czime alatt:

Már Láczay Szabó Károly ur kezelése alatt évről-évre annyira fokozódott kelendőse ezen francia modorban készített malomköveknek, hogy azok, a kik malomkö-szükségletüket ezen gyárból fedozték, újabb megrendeléseknél mindig ugyanazon minőségű köveket kívántak, a melyeket már előbb nyertek, mely körülmény azok kitünő voltáról és hasznavehetőségéről a legkétszellemben bizonyítványt nyújtja. A részvény-társaság, mely Láczay Szabó Károly urat a gyár további vezetésével is megbízta, — különösen oda fog törekedni, hogy a legkelendőbb átmérőjű kövekből mindig néhány pár a gyárban készletben legyen, hogy a beérkező megrendelések azonnal teljesíthessenek.

A kövek kétféle minőségűek, minélfogva két osztályra osztatnak.

Az I-ső osztályú sáros-pataki kövek keményebb fajuk lévén, nagy előnnyel használtak gőz- és műmalomokban fehérítésre; már első fellépésüknél a francia kova-malomkövekkel versenyre keltek és ezek roppant árát tetemesen leszállították, és a mellett, hogy a francia kövekkel egy sorba helyezhetők, sőt ezeket némely tekintetben, különösen tartósságra nézve, felülmulják, ezeknél tetemesen olcsóbbak is.

A II-ik osztályú sáros-pataki kövek különösen a száraz és síma vagy paraszti örlésre valók, és mindennemű gőz- és műmalomknál alkalmak. Ezen különös szépségű rajtes kovafaj egyedül csak a sáros-pataki határban jön elő és az abból készült malomkövek mindennemű gabonafajok örlésére kitünők és győzösek. — Főelőnyük pedig, a mi a legnagyobb ritkaság az, hogy rozsa örlésre párjuk nincsen; — végre a szesz és pálinka gyárakban a kukorica örlésre igen keresettek.

A legkelendőbb malomkövek ára helyben Sáros-Patakon, páranként osztrák értékben.

Átméret:	I-ső osztályúakból:						
	36"	38"	40"	42"	44"	46"	48"
Ár:	160 ft.	170 ft.	180 ft.	190 ft.	200 ft.	210 ft.	220 ft.
Átméret:	II-ik osztályúakból:						
	36"	38"	40"	42"	44"	46"	48"
Ár:	120 ft.	130 ft.	140 ft.	150 ft.	160 ft.	170 ft.	180 ft.

A felső könek rendes magassága 12", az aljköé 10", ezenfelül minden hüvelyk 2 ft. 70 krral számítatik; alacsonyabbág tekintetbe nem vétetik. A megrendelések minden pár köre 50 forint előpénz beküldése mellett, még pedig néhány héttel előbb, mintsem a kövek szükségeltotnek, történnek, egyuttal pontosan meghatározandó a kö nagysága, a lyuk bősége, valamint az irány, vajjon jobbra vagy balra lézen forgásuk, végre miéle malomra és örlés nemére szükségeltetik és melyik osztálybeli legyen a kö.

A megrendelések vagy Pesten Gubitz és Roth uraknál, Széchenyi-utca 3-dik szám alatt, vagy Sáros-Patakon „A sáros-pataki kova-malomkö-gyári egyesület” czime alatt levél útján történhetnek. — A kövek csak készpénz fizetés vagy utánvét mellett küldetnek el a kikötött időben. — Pest, 1869. márczius havában.

478 (16-18)

Az igazgatóság.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

Magyarország történetének kézikönyve.

Prai, Katona, Engel, Fessler, Horváth, Szalay, Bartal, Szabó Károly, Ipolyi Arnold, gróf Teleki József stb. nagy művei nyomán

KERÉKGYÁRTÓ ÁRPÁD, magyar királyi egyetemi tanár által.

- I. rész. A magyarok beköltözésé-től III. Endre király haláláig. 889-1301. (VII. és 168 lap, 8-rét, füzve 80 kr.
- II. rész. III. Endre király halálától a mohácsi csatáig. 1301-1526. (VII. és 198 lap, nyolczadrét, füzve 80 kr.
- III. rész. A mohácsi csatától a Lin-czi békekötésig s III. Ferdi-nánd király haláláig. 1526-1657. (VIII., 221 lap, 8-rét,) füzve 80 kr.
- IV. rész. I. Leopold kir. székfog-lalásától a szatmári békéig 1657-1711. (8-rét 192 l. füzve 80 kr.
- V. rész. A szatmári békétől II. József császár haláláig. 1711-1790. (8-rét 215 l.) füzve 80 kr.

Kereskedők és iparosok számára.

MAGYAR

KERESKEDŐI SEGÉDKÖNYV.

Kereskedelmi iránytan.

Gyakorlati kereskedők és iparosok, nemkülönbön mű-egyetemi és kereskedelmi intézetek számára.

Szerkesztő

MACHIK JÓZSEF,

a budai k. József-műegyetemnél a magyar nyelv és irodalom tanára. Nyolczadrét (528 lap), kemény kötésben 1 ft. 80 kr.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott sajtó nyomdájában Pesten 1870 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Fűszerkereskedés megnyitás.

Van szerencsém ezennel a t. cz. közönségnek tudomására hozni, miszerint a B. és J. cég alatti fűszerkereskedést átvettem, melyet egyáltalában friss árukkal ellátván, ezenül is főfeladatommak tekintendem, a t. cz. közön-ség becses bizalmát jó, olcsó és pontos kiszolgáltatás által kiérdemelni. Ennek következtében ajánlani

5 font jóféle s tisztalésű kávé csak **2 ft. 80 kr.**

5 font

Portorico-kávé . . . 3 ft. 40 kr. Plant-Clyton-kávé . . . 4 ft. 20 kr.
Arany-Java-kávé . . . 3 „ 80 „ Cuba-kávé egész finom 4 „ 40 „
Laguayra-kávé . . . 4 „ „ „ Gyöngy-kávé egész fin. 4 „ 50 „

továbbá:

Cukor, brasillai-rhum egy pint 1 ft., legfinomabb jamaikai-rhum, Peco-virág- és Souchong-thea, sardinák, mustár és sajt-félek a legjutányosb áron kaphatók Pesten.

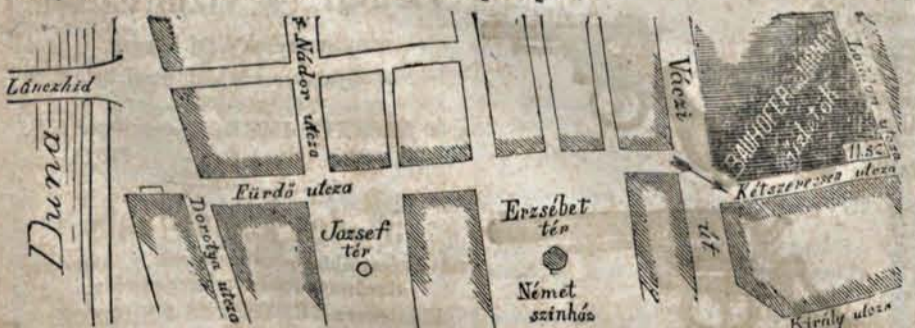
Jármay Arminnál

(ezelőtt Bauhofer és Jármay.)

a két szerezsen- és Laudon-utca szögletén, 11-dik szám alatt

Vidéki megrendelések a pénzüsszeg beküldése vagy utánvét mellett a leg-gyorsabban eszközöltetnek.

A t. cz. vidéki közönségnek! Üzletem könnyebb feltalá-lása tekintetéből szolgáljon tájékozással az itt lenyomott tájrajz, mely a lánchidtól veszi kiindulási pontját!

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg: Egy négyszer hasábozott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszor- vagy többszöri ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

Gróf Daru Napoleon.

A francia miniszterváltozások alkal-mával külföldön az a kérdés bir a legtöbb érdekel, hogy ki lesz az új külügyminisz-ter? És ha érdekel birt e kérdés a lefolyt időkben, midőn a személyes uralom kivált a külügyminisztert inkább csak végrehajtó eszközzé tette, — még több érdekel birhat ma, midőn Franciaország ismét alkotmányos állammá lett, s midőn föltételezhetjük, hogy az alkotmányos miniszter képes lesz saját meggyőződése és elveinek is befolyást szerezni.

A január 3-diki miniszterváltozás Fran-cziaországban Daru Napoleon gróftot ültette a külügyminisz-teri székbe, ki szerepelt ugyan már a politikai életben, de a diplomatiái pályán még nem. Atyja Daru Péter gr., Francia-oroszág legkitünőbb államfér-fainak egyike volt, ki nevét mint költő és történetíró is megörökítette. A 89-iki forradalom után katonáskodott, s barátságot kötött Bonaparte Napoleonnal, kinek mint császárnak is híve maradt. A re-stauratio után az irodalomnak szentelte életének még hátra-levő napjait, s megírta hét kö-tetben a velencei köztársaság történetét, mely munkája kor-szakot alkotott a történeti iro-dalom mezején. Költeményei közül kivált a „csillagászatról” irt tankölteménye bir mara-dandó becszel.

Fia Napoleon 1807-ben szü-letett Párisban. Keresztstílió I. Napoleon és Josephine császárné voltak. Kiváló hajlam-mal és kedvvel birt a technikai tudományokra, s miután tanul-mányait 1825-ben a műegye-temen bevégezte, a tüzérségbe lépett és egy ideig Algirban szolgált, s kapitányi rangot nyert. 1834-ben születési jognál fogva a pairek (öröndek) kamarájába lépett, s külö-nösen a közmunka és közlekedési ügyekkel foglalkozott. Több figyelemreméltó cikket irt az akkor tervezett vasuti vonalakról, s ez ügyekben többnyire ő volt az előadó a

pairek kamarájában. 1847-ben megvált a katonai pályától, s a februári forradalom után csatlakozott a köztársasági párthoz. Manche-departement, hol nagy birtokai vannak, kétszer egymásután képviselőül válas-zította a nemzetgyűlésbe; ismét a közmunka-ügyek felé fordult előszeretettel, s e tekin-tetben mindenki tekintélynek ismerte el. Szavazatával majdnem mindig a mérsékelt köztársasági pártot támogatta.

1850-ben a törvényhozó gyűlés alelnö-kévé választotta. Elkövetett mindent az ál-lamcsiny megakadályozására, s midőn az

meg az ő elnöklete alatt az emlékezetes tiltakozó gyűlést. E miatt decz. 3-án elfogták, de csak néhány napig volt fogva Vincennes erősségben Páris mellett, s Napoleon Lajos rendeletére ismét szabadon bocsáttatott. Erre visszavonult a magánéletbe, s apja példáját követve, ő is a tudományoknak élt. 1860-ban a politikai és erkölcsi tudományok akadémiaja tagjává választotta.

A múlt évi általános választások alkal-mával ismét Manche választotta meg őt a törvényhozó testületbe, hol csakhamar visz-szanyerte régi befolyását, s a ház egyik alelnöke lett. Azon pártot támogatta, mely Franciaországot csak úgy vélte a forradalomtól és társadalmi romlásától meg-menthetőnek, ha alkotmányos állammá lesz, s azt, hogy ki legyen az uralkodó, mellékes kérdésnek tekintette, s hajlan-dónak nyilatkozott a jelenlegi dynastia fentartására is, ha az nem ellenzi a valódi parlamenta-rizmus ismét meghonosítását. Ez a párt számban és befolyás-ban folyton növekedett, s maga köré csoportosított sok olyan politikai egyéniséget, ki azelőtt magát republikánusnak, orleanistának vagy legitimistának vallotta, s nyílt titok, hogy e párt törekvéseit Thiers is tá-mogatta, kit pedig az orleanisták fejének tartanak. Ezért gyanusítják a személyes uralom hívei az új miniszteriumot azzal, hogy az orleanista re-stauráció útját készítik elő. Tény az, hogy a kabinet több tagja bevallott orleanista volt, de Daru gróf tévesen számí-tatik ezek közé, mert ő a köz-társasági kormányformát hely-eselte egész az utóbbi idő-kig, s talán helyesli ma is, de neki is, mint a kabinet többi tagjának, mindenek fölött Franciaország nagysága és jólléte forgott szeméi előtt, s azon meggyőződés vezérelte, hogy Francia-oroszágot a jelen európai helyzetben nem lehet forradalom és a kormányforma változ-tatása által gyöngíteni.

GRÓF DARU NAPOLEON.